

T.C.
MELİKŞAH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE MEZUNU ÇALIŞAN EVLİ BİREYLERDE
EVLİLİK ÇATIŞMASININ NEDENSELLİK – SORUMLULUK
YÜKLEME TARZLARI VE ALGILANAN GÜÇ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Hazırlayan
Rabia ÖZTÜRK

KAYSERİ - 2016

T.C.
MELİKŞAH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE MEZUNU ÇALIŞAN EVLİ BİREYLERDE
EVLİLİK ÇATIŞMASININ NEDENSELLİK – SORUMLULUK
YÜKLEME TARZLARI VE ALGILANAN GÜÇ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Hazırlayan
Rabia ÖZTÜRK

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Yusuf KALA

KAYSERİ – 2016

KABUL VE ONAY

Psikoloji Anabilim Dalında Rabia ÖZTÜRK tarafından hazırlanan “Üniversite Mezunu Çalışan Evli Bireylerde Evlilik Çatışmasının Nedensellik-Sorumluluk Yükleme Tarzları ve Algılanan Güç Açısından İncelenmesi” başlıklı Yüksek Lisans Tezinin Anabilim Dalı standartlarına uygun olduğunu onaylarım.

05./05./2016

Yrd. Doç. Dr. Meryem Yılmaz SOYLU
Anabilim Dalı Başkanı

Bu tezi okuduğumu ve tezin **Yüksek Lisans Tezi** olarak bütün gereklilikleri yerine getirdiğini onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Yusuf KALA
Danışman

JÜRİ ÜYELERİ:

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Yusuf KALA
Üye : Yrd. Doç. Dr. Meryem YILMAZ SOYLU
Üye : Doç. Dr. Hasan BOZGEYİKLİ

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Mustafa YÜZÜKIRMIZI
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Üniversite Mezunu Çalışan Evli Bireylerde Evlilik Çatışmasının Nedensellik-Sorumluluk Yükleme Tarzları ve Algılanan Güç Açısından İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlerden atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu beyan ve kabul ederim.

05.10.2016

Rabia ÖZTÜRK

ÖNSÖZ

“Üniversite Mezunu Çalışan Evli Bireylerde Evlilik Çatışmasının Nedensellik-Sorumluluk Yükleme Tarzları ve Algılanan Güç Açısından İncelenmesi” konulu tezimi uzun ve yoğun bir çalışma sürecinden sonra tamamladım. Bu çalışmamın psikoloji bilimine ışık tutmasını temenni ederim.

Yüksek lisansa başlamamda tavsiyeleri ile etkisi olan ve bu süreçte yön gösteren bölümdeki tüm değerli hocalarıma ve tez çalışmam boyunca benim her türlü sıkıntımı anlayışla ve sabırla karşılayıp destek olan canım eşim Emin ÖZTÜRK’ e teşekkür ederim. Tez çalışmam süresince yoğun mesaisi içinde her zaman bana vakit ayıran, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, bu çalışmamı hazırlamamda çok büyük katkısı olan değerli danışmanım ve hocam Yrd. Doç. Dr. Yusuf KALA’ ya teşekkürü bir borç bilirim. Bu çalışmamı hazırlarken bana yön gösteren ve kaynak yardımında bulunan, çalışmalarına devam edebilmem için ölçek dağıtımında ve tüm süreçlerde bana desteği olan mesai arkadaşlarım, komşularım ve dostlarıma, çalışmalarım süresince beni destekleyerek yanımda olan aileme en derin duygularla teşekkür ederim.

Rabia ÖZTÜRK

Kayseri, Nisan, 2016

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Rabia ÖZTÜRK

Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Psikoloji Anabilim Dalı

Aile ve Evlilik Psikolojisi Yüksek Lisans Programı

Üniversite Mezunu Çalışan Evli Bireylerde Evlilik Çatışmasının Nedensellik-Sorumluluk Yükleme Tarzları ve Algılanan Güç Açısından İncelenmesi

Nisan 2016

Bu araştırmada, üniversite mezunu çalışan evli bireylerde nedensellik-sorumluluk yükleme tarzları ve algıladıkları gücün evlilik çatışması ile olan ilişkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışmaya 2015 yılında Kayseri ilinde en az dört yıllık bir üniversiteden mezun olmuş ve bir işte çalışan 113 erkek ve 113 kadından oluşan toplam 226 evli çift katılmıştır. Çalışmaya katılan tüm bireylere Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Çatışması Ölçeği, Çift Güç Ölçeği ve İlişkilerde Yükleme Ölçeği uygulanmıştır.

Uygulanan istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre, algılanan güç ile evlilik çatışması arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çatışma yaygınlık puanı ve nedensellik yükleme boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki varken, çatışma sıklık puanı ve sorumluluk yükleme boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiş ve evlilik çatışmasının sıklıkla yaşandığı ilişkilerde yaşanan olumsuzlukların sorumluluklara yüklendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte algılanan güç puanının evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ve evlilik süresi 5-10 yıl arasında olanların, evlilik süresi 2-5 yıl arasında olanlara göre algılanan güç açısından anlamlı olarak daha yüksek puana sahip olduğu görülmüştür. Çalışmamızda çocuk sahibi olan çiftlerde daha yaygın evlilik çatışması olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda düşük gelir düzeyine sahip grubun orta gelir düzeyine göre

daha az çatışma yaşadığı, orta gelir düzeyine sahip grubun da yüksek gelir düzeyine göre daha az çatışma yaşadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Yükleme Tarzları, Nedensellik, Sorumluluk, Algılanan Güç, Evlilik Çatışması.

ABSTRACT

Master's Degree Thesis

Rabia ÖZTÜRK

Melikşah University Institute of Social Sciences

Department of Psychology

Master's Degree Program of Family and Marriage Psychology

**Evaluation of Marital Conflict Regarding Causality-Responsibility Attribution
Patterns and Perceived Power in Employed, Married Individuals with
Bachelor's Degree**

April 2016

In this study, it was aimed to investigate relationship between marital conflict and patterns of causality-responsibility attribution and perceived power in employed, married individuals with bachelor's degree. The study recruited 226 married couple from Kayseri Province in 2015 including 113 men and 113 women with bachelor's degree who were employed in a work. All participants completed Personal Data Sheet, Marital Conflict Scale, Dual Power Scale and Relationship Attribution Measure.

Based on statistical analysis applied, it was found that there was a significant, negative correlation between perceived power and marital conflict. There was a significant, positive correlation between conflict prevalence score and causality attribution score whereas a significant positive correlation was detected between conflict frequency score and responsibility attribution score, concluding that adverse events experienced in relationship with frequent conflict were attributed to responsibilities. However, it was found that perceived power score significantly differed based on length of marriage and couples with length of marriage of 5-10 years had significantly higher scores than those with length of marriage of 2-5 years in terms of perceived power. In our study, it was found that marital conflict was more common in married couples having a child. Also, it was found that low income group

experienced less conflict than moderate income group while moderate income group experienced less conflict than high income group.

Keywords: Marriage, Attribution Patterns, Causality, Responsibility, Perceived Power, Marital Conflict

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	ii
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	iv
ÖNSÖZ.....	iv
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.2. Araştırmanın Problem Cümleleri.....	4
1.3. Tezin Sayıtları.....	5
1.4. Tezin Sınırlılıkları	5
2. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Evlilik Çatışması.....	6
2.2. Evlilikte Nedensellik ve Sorumluluk Yüklemeleri	14
2.3. Evlilikte Algılanan Güç.....	21
3. YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Modeli.....	27
3.2. Evren ve Örneklem	27
3.3. Veri Toplama Araçları.....	29
3.3.1. Evlilik Çatışması Ölçeği.....	29
3.3.2. Çift Güç Ölçeği	30
3.3.3. İlişkilerde Yükleme Ölçeği	31

3.3.4. Kişisel Bilgi Formu.....	32
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi	33
4. BULGULAR.....	34
5. TARTIŞMA.....	43
5.1. Yükleme Tarzları ve Evlilik Çatışması	43
5.2. Algılanan Güç ve Evlilik Çatışması	44
5.3. Sosyodemografik Veriler	46
6. SONUÇLAR.....	49
8. EKLER.....	61
Ek - 1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	61
Ek - 2 EVLİLİK ÇATIŞMASI ÖLÇEĞİ.....	63
Ek - 3 ÇİFT GÜÇ ÖLÇEĞİ.....	69
Ek - 4 İLİŞKİLERDE YÜKLEME ÖLÇEĞİ	70
Ek - 5 ÖZGEÇMİŞ	76

KISALTMALAR

ÇGÖ : Çift Güç Ölçeği

EÇÖ : Evlilik Çatışması Ölçeği

İYÖ : İlişkilerde Yükleme Ölçeği

F : F değeri

\bar{X} : Ortalama

N : Örneklem/gruptaki örneklem sayısı

p : Anlamlılık düzeyi

r : Pearson korelasyonu

SS : Standart sapma

t : t değeri

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 <i>Katılımcıların Demografik Özellikleri</i>	28
Tablo 2 <i>Nedensellik Yükleme Boyutu ve Sorumluluk Yükleme Boyutu, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışması Arasındaki İlişkiye Ait Sonuçların Karşılaştırılması</i>	34
Tablo 3 <i>Nedensellik Yükleme Boyutu, Sorumluluk Yükleme Boyutu ve Evlilik Çatışması Arasındaki İlişkiye Ait Regresyon Analizi Sonuçları</i>	36
Tablo 4 <i>Algılanan Güç ve Evlilik Çatışması Yaygınlığı Arasındaki İlişkiye Ait Regresyon Analizi Sonuçları</i>	37
Tablo 5 <i>Algılanan Güç ve Evlilik Çatışması Sıklığı Arasındaki İlişkiye Ait Regresyon Analizi Sonuçları</i>	38
Tablo 6 <i>Üniversite Mezunu Çalışan Evli Bireylerde Nedensellik ve Sorumluluk Yükleme Boyutları, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışmasının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması</i>	38
Tablo 7 <i>Nedensellik ve Sorumluluk Yükleme Boyutları, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışmasının Evlenme Biçimine Göre Karşılaştırılması</i>	39
Tablo 8 <i>Nedensellik ve Sorumluluk Yükleme Boyutları, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışmasının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması</i>	39
Tablo 9 <i>Nedensellik ve Sorumluluk Yükleme Boyutları, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışmasının Çocuk Sahibi Olmaya Göre Karşılaştırılması</i>	40
Tablo 10 <i>Nedensellik ve Sorumluluk Yükleme Boyutları, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışmasının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması</i>	41

1. GİRİŞ

Evlilik ve aile yüzyıllardır psikologlar, sosyologlar ve filozoflar tarafından merak edilen ve incelenen önemli bir konudur. Toplumun temel birimini oluşturan aile psikolojik, fizyolojik ve kültürel farklılıklara sahip iki insanın bir araya gelip yürütmeye çalıştığı bir evlilik sistemidir. “Evlilik” kavramı “aile” kavramına göre daha belirgindir. Aile bir grup ya da örgüt, evlilik ise karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla yaptıkları bir sözleşmedir (Özgüven, 2000).

Bu çalışmada evlilik çatışması, araştırmaya temel olan yükleme tarzları ve evlilik ilişkisinde algılanan güç çerçevesinde ele alınmaya çalışılmıştır. Temel olarak üniversite mezunu ve bir işte çalışan evli bireylerin yaşadıkları evlilik çatışması ile ilgilenilmektedir. Yaşadığımız yüzyılda kadınların eğitim düzeylerinin artması ve dolayısıyla iş hayatında daha fazla yer alması ile birlikte aile sistemi içindeki güç dağılımının da değiştiği ve geleneksel ataerkil aile yapısının da farklılaştığını söyleyebiliriz. Kadınların iş hayatına atılmaları toplumda her iki eşin de çalıştığı aile biçiminin ortaya çıkmasına ve zamanla çift kazançlı ailelerin sayılarının artmasına neden olmuştur. Bu bağlamda evlilik ilişkisinde yaşanan çatışmaları anlayabilmek için eşler arasında gücün nasıl dağıldığını bilmek önemlidir. Literatüre bakıldığında gücün evlilik üzerindeki etkileri incelenirken eşler arasındaki güç eşitliliğinin dikkate alınması gerekliliği üzerinde durulur (Bean, Curtis ve Marcum, 1977; Gray-Little ve Burks, 1983).

Bu araştırmada çatışmaların ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülen bir diğer faktör olarak da yaşanan sorunlara yapılan yüklemeler ve ortaya çıkardığı sonuçlar incelenmek istenmiştir. Genel bir ifade ile bakarsak, yükleme; bir anlam çıkarma davranışdır ve olayların nedenlerini anlayabilmek için sahip olduğumuz bilişsel bir süreçtir. Yaşamın ilk yıllarında anne-babanın çocuğa verdiği tepkiler temelinde oluşan kendi ve diğerlerine ilişkin zihinsel temsillerin ilerideki yakın ilişkilere rehber olduğu ve davranışları belirlediği ifade edilmektedir (Tutarel Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006). Bu konuda sıklıkla araştırılan iki önemli konu nedensellik ve sorumluluk yüklemeleridir. Nedensellik yüklemeleri eşin bir olayla ilgili açıklamaları (eş davranışları) içerirken, sorumluluk yüklemeleri ise olayın sorumluluğuyla ilgili

olmaktadır. Uyumsuz çiftler olumsuz olayların sebebi olarak eşlerini görmekte; bu durumu sabit, değişmez, ilişkinin pek çok alanını etkileyecek olarak görmekte ve olumsuz olayların etkisini arttırıcı yüklemeler yapmaktadırlar. Uyumlu çiftler ise olumsuz olayların etkisini azaltıcı yüklemeler yapmakta bunun duruma özgü ve değişebilir olacağını belirtmektedirler (Tutarel Kışlak, 1997). Evli bireylerin ilişkileri üzerine yaptıkları yüklemeler, uyumlu ve uyumsuz çiftleri birbirinden ayıran davranış örüntülerinin temelinde bulunmakta ve evliliğin niteliğinin belirlenmesine katkıda bulunmaktadır (Bradbury ve Fincham, 1990; Thompson ve Snyder, 1986). Evlilikte olumsuz yüklemeler yapmanın çatışma çözümünü daha da zorlaştırdığı ve daha düşük evlilik doyumuna neden olduğuna yönelik çalışmalar bulunmaktadır (Fincham ve Bradbury, 1993; Tutarel Kışlak, 1997).

Genel olarak bakıldığında evlilik çatışmasını yordayan değişkenler ile ilgili literatürde pek çok araştırmaya rastlamak mümkündür (Weiten, 1986; Markman, 1983; Canary ve ark., 1995; Thomas ve Tezer, 1986; Dönmez,2009). Yapılan çalışmaların ışığında bu araştırmada, üniversite mezunu çalışan evli bireylerde evlilik çatışmasının yüklenme tarzları ve algılanan güç açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Genel olarak bakıldığında artan üniversite sayısına bağlı olarak üniversite mezunlarının giderek daha da artacak olması, bir üniversite bitirmiş olmanın getirdiği kültürel birikimin, yüklemelerin toplumun diğer kesimlerine göre evlilik sürecine bir farklılık getirip getirmediği, varsa böyle bir farklılığın özelliklerinin ne olduğunu bilmenin önemli olduğunu düşündürmektedir.

Daha önce de belirtildiği gibi ilişkilerdeki çatışmalar, algılanan güç ve yüklemeler konuları ülkemizde ve yurt dışında çeşitli değişkenlerle incelenmiş ancak bu değişkenler birlikte incelenmemiştir. Bu nedenle bu araştırmada, çalışan evli bireylerde evlilik çatışması, algılanan güç ve yüklenme tarzları değişkenlerinin birlikte incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmamıza katılan bireylerin evlilik çatışması düzeyleri Evlilik Çatışması Ölçeği (EÇÖ) ile değerlendirilirken, algıladıkları güç düzeyleri Çift Güç Ölçeği (ÇGÖ) ile değerlendirmeye alınmıştır ve yüklenme tarzlarına da İlişkilerde Yüklenme Ölçeği (İYÖ) ile bakılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, üniversite mezunu çalışan evli bireylerde evlilik çatışması ile algılanan güç ve yükleme tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Mutlu ve uyumlu bir evlilik ilişkisi, mutlu bireyler ve çocuklar yetiştirmek açısından kilit noktada bulunmaktadır. Evlilik ilişkisinde yaşanan çatışmaların ve problemlerin nedenlerini anlayabilmenin, bu çatışmaların en aza indirilmesinde ve daha mutlu, sağlıklı aile ortamının oluşmasında oldukça önemli bir unsur olduğu düşünülmektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında, evli bireyler ortalama olarak evli olmayan bireylerden daha sağlıklı olsalar da evlilik çatışması, çatışma esnasındaki düşmanca davranışlar, bağışıklık sistemi, iç salgı ve kalp damar fonksiyonlarındaki değişikliklerle ilişkilendirildiği için kanser, kalp hastalığı ve kronik ağrı gibi spesifik hastalıklarla ilişkilidir ve evlilik çatışması, kardeşler arasındaki çatışma, ebeveyn-çocuk çatışması gibi önemli aile içi problemlerle ilişkili bulunmuştur (Fincham, 2003).

Evlilikte yaşanan çatışmalar kadının iş hayatında ve özellikle kariyer yönelimli işlerde kendini daha fazla göstermeye başlaması ile iyice fark edilir boyuta gelmiştir. Artık kadınlar büyük kariyer hedefleri olan profesyonel işlerde kendilerini giderek daha fazla göstermektedirler. Bu da çift-kariyerli ailelerin sayısında bir artışa yol açmış, dolayısıyla kişilerin daha fazla iş-aile ve aile-iş çatışmaları yaşamaları kaçınılmaz bir gerçek olmuştur. Çünkü başta çift-kariyerli aileler olmak üzere geleneksel özellikler taşımayan aile yapısı giderek yaygınlaşmıştır (Sekaran, 1983). Literatüre bakıldığında evli bireylerdeki evlilik çatışması ile ilgili çalışmalar bulunurken (Harvey, 1978; Hortaçsu, 2007; Tezer, 1994) çift kariyerli eşlerdeki evlilik çatışması ile ilgili çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bu yüzden araştırmaya üniversite mezunu bir işte çalışan kariyer sahibi eşleri dahil ederek, ilişkide algılanan güç ile yükleme tarzlarının evlilik çatışması ile olan ilişkisine bakılmak istenmiştir.

Evli bireylerin ilişkileri üzerine yaptıkları yüklemeler, uyumlu ve uyumsuz çiftleri birbirinden ayıran davranış örüntülerinin temelinde bulunmakta ve evliliğin niteliğinin belirlenmesine katkıda bulunmaktadır (Thompson ve Snyder, 1986; Bradbury ve Fincham,1990). Odak, istikrarlılık ve genellik nedensellik

yüklemelerini; suçlama, kasıtlı davranış ve bencil davranışı içeren güdü boyutu ise sorumluluk yüklemelerini oluşturmaktadır (Fincham ve Bradbury, 1992). Literatürde nedensel yüklemelere göre, sorumluluk yüklemelerinin evlilik uyumunu daha iyi yordadığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Fincham ve Beach, 1988; Fincham ve Bradbury, 1992; Tutarel Kışlak, 1997). Davey ve ark.'na (2001) göre ise, evlilik ilişkisinde bireyin eşine veya evlilik olaylarına ilişkin yüklemeleri evlilik niteliğini, evlilik doyumunu yordayan bilişsel bir süreçtir. Çalışmanın sonuçlarının bu noktada evli bireylerdeki nedensel ve sorumluluk yükleme tarzlarının evlilik çatışması ile olan ilişkisine bakılarak, ilişkinin kalitesi açısından ne derece önemli olduğuna ilişkin bilgi vereceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Problem Cümleleri

Buraya kadar sözü edilenler göz önünde tutularak bu araştırmanın problem cümleleri şöyle belirtilebilir:

1) Üniversite mezunu çalışan evli bireylerde nedensellik yükleme boyutu ve sorumluluk yükleme boyutu, algılanan güç ve evlilik çatışması (yaygınlık-sıklık) arasında anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

2) Üniversite mezunu çalışan evli bireylerde nedensellik ve sorumluluk yükleme tarzları, evlilik çatışmasını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

3) Üniversite mezunu çalışan evli bireylerde algılanan güç, evlilik çatışmasını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

4) Evli bireylerde nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları, algılanan güç ve evlilik çatışması cinsiyete göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?

5) Evli bireylerde nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları, algılanan güç ve evlilik çatışması evlenme biçimine göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?

6) Evli bireylerde nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları, algılanan güç ve evlilik çatışması evlilik süresine göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?

7) Evli bireylerde nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları, algılanan güç ve evlilik çatışması çocuk sahibi olmaya göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?

8) Evli bireylerde nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları, algılanan güç ve evlilik çatışması gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?

1.3. Tezin Sayıtları

Araştırmanın örneklemini oluşturan bireylerin kendilerine uygulanan ölçekleri samimi olarak doldurdıkları, yanıtların onların gerçek düşüncelerini yansıttığı varsayılmaktadır.

1.4. Tezin Sınırlılıkları

Araştırmanın verileri Kayseri ilinde yaşayan evli çalışan bireylerden tesadüfi olarak seçilen ve gönüllü katılım gösteren katılımcılardan elde edilen verilerle sınırlıdır. Araştırmadan elde edilen bulgular Türkiye'deki tüm evli bireylere genellenemez.

Araştırmadan elde edilen bulgular Evlilik Çatışması Ölçeği, Çift Güç Ölçeği ve İlişkilerde Yükleme Ölçeği'nin ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.

2. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın konusu ile ilgili olarak evlilik çatışması, yüklenme kuramı, güç ve araştırma kapsamında ele alınan değişkenlerle ilgili çeşitli araştırmalara yer verilmiştir. Aşağıda bu araştırmanın konusu ve değişkenleriyle ilgili yurt dışında ve yurt içinde yapılan bazı araştırmalarda elde edilen bulgular, geçmişten günümüze sunulmuştur.

2.1. Evlilik Çatışması

Evlilik, farklı şekillerde de olsa hemen hemen tüm toplumlarda karşımıza çıkan ve toplumun temelini oluşturan bir sistemdir. Özgüven'e (2000) göre evlilik, karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla yaptıkları bir sözleşmedir.

Evlilik, romantik ilişkiler kapsamında ele alındığında ise, duygusal bağlılık (sevgi, aşk), eşin duygusal ihtiyaçlarıyla ilgilenilmesi, bu ihtiyaçların karşılanması (örneğin, duyguların paylaşılması ve güvenin kazanılması) ve eşler arasındaki karşılıklı dayanışma süreci olarak tanımlanmaktadır. Ancak kimi zaman bir romantik ilişkide bu etmenlerden yalnızca biri ya da ikisinin var olabileceği ve eşin tatmin olmayı beklediği kadar da yoğun olmayabileceği belirtilmektedir (Solmuş, 2008).

Aile ve evlilik kurumunun özellikleri, içinde bulunduğu toplumun sosyal yapısına göre farklılık göstermektedir. Toplumlar kimin kiminle, kaç eşle ve hangi koşullar altında evlenebileceğine dair birtakım kurallar koymuşlardır. Çok değişik uygulamalar olmakla birlikte evlilik, esas itibarıyla toplum tarafından kabul gören kadın ve erkek arasındaki ilişki türünü ifade eder. İlişkinin belirli kalıplar içinde gerçekleşmesi evliliğin sosyal bir kurum olarak ele alınıp incelenmesine fırsat verir. Evlilik birliği ile kurulan ailenin sağlam temellere dayandırılması hem çiftlerin, hem çocuklarının, hem de toplumun ne kadar sağlıklı olacağına bir göstergesidir. Evlilik birliği ile kurulan ailenin, tüm toplumlarda büyük benzerlik gösteren yedi işlevi vardır. Bunlar, üremek, ekonomik gereksinimleri karşılamak, statü sağlamak, çocukların eğitimini planlamak, boş zaman etkinliklerini gerçekleştirmek, karşılıklı

sevgi ortamı yaratmak, cinsel doyum sağlamak ve aile üyelerinin birbirini koruması gibi işlevleri bulunmaktadır (Özügürlü, 1985; Özgüven, 2001).

Evlilik ilişkisinde, bireylerin ihtiyaçlarının ve beklentilerinin gerçekleşmemesi, eşler arasındaki etkileşim, paylaşma ve sosyal ilişkilerin hoşgörü sınırlarını aşacak şekilde ciddi şekilde bozulması, eşlerin birinde ya da her ikisinde birden stres oluşturmakta ve bu durum doyumun azalması ile birlikte boşanmaya doğru gidilmesine neden olmaktadır (Özgüven, 2000).

Bu çalışmaya üniversite mezunu ve bir işte çalışan evli kadınların da dahil edilmesiyle çift kariyerli evliliklerde yaşanan çatışmalara bakılmak istenmiştir. Kadınların artan sayıda iş yaşamında yer alıyor olmaları, ailenin yapısında olduğu kadar üstlenilen rollerde de birtakım değişimleri beraberinde getirmiştir. 1960'lardan itibaren geleneksel aile yapısının değiştiği yani annenin evde çalıştığı ve babanın evin gelirini tek başına üstlendiği geleneksel yapıdan, hem annenin hem de babanın dışarıda çalışıp aileye çift kanaldan gelir getirdikleri bir yapıya dönüşmüştür. Kısaca tek kişinin çalışmasının ailenin maddi ihtiyaçlarını karşılamaya yetmemesi üzerine kadının evin gelirin katkısı sağlamak amacıyla çalışma hayatının içinde yer alması kaçınılmaz olmuştur. Ancak yine de erkeğin "evin ekmeğini kazanan kişi", kadının da "çocuklarının annesi, evinin kadını" olması anlayışı değişen toplum yapısında bile aile yapısının özünü fazla değiştirmemiştir (Aytaç, 2001).

Çift kariyerli eşlerin iş yönetimi ve aile sorumluluğunda birçok sorunla karşılaştığı bilinmektedir. Üstelik her ayrı iş ve kariyerin stres ve problemleri eşler arasındaki uyumu da etkilemektedir. Bu durum, bireyin kariyer planlaması ve geliştirmesinde ilgilendiği iş yaşamındaki rollerinin, bir aile üyesi olarak anlamsızlaşabileceğini göstermektedir (Cascio, 1992). Geçmiş yıllarda güç dağılımının erkeğin lehine olan bir aile yapılanması söz konusu iken son yıllarda kadının da aileye maddi ve manevi olarak güç katması bu dengeleri değiştirmiş gibi görünmektedir. Bu nedenle, son yıllarda ülkemizde eğitilmiş ve kariyer sahibi eşlerde görülen yüksek boşanma oranları ve yaşanan evlilik içi uyumsuzluklar ve çatışmalar değişen aile yapısını daha iyi anlamamızı gerekli kılmaktadır.

Eşlerin evlilik sürecinde anlaşmazlıklarını idare etme becerileri, evliliğin uzun süreli devamı için çok önemlidir. Evliliğin kalitesi, eşlerin psikolojik iyiliklerini ve ebeveyn olarak işlevlerini etkilemektedir. İnsanların psikolojik yardım arama nedenlerinin en başında evlilikle ilgili sıkıntılar gelir (Bradbury ve Fincham, 1990).

Eşler arasında olan ikili çatışmanın tanımı şu şekilde yapılabilir: Eşlerden birinin kendi isteklerini karşı tarafın engellediği veya engellemek üzere olduğu algılaması ile başlayan ve iki tarafın, algılarını, duygularını, davranışlarını ve elde ettikleri sonuçları içeren bir süreçtir (Tezer, 1986). Bu tanımdan yola çıkarak evlilikte çatışma kaçınılmazdır, ancak eşlerin çatışmayı ele alış biçimleri onun yapıcı ya da yıkıcı olmasını belirler. Genel olarak eşlerin çatışmalarına baktığımızda, birbirlerinin kişilik özellikleri, çocuklar, akrabalar, arkadaşlar, para, meslekler, zaman, yaşanacak yer, zamanın nasıl geçirileceği, etkinlikler, ev işlerini kimin yapacağı, uzaktan kumandanın kimde olacağı, din, siyaset, hangi filme gidileceği, hangi arabanın alınacağı gibi konularda çatışmaların yaşandığı görülmektedir. Gottman (1983), çatışmanın pek çok nedeninin olduğunu ve önemli olanın çiftlerin birbirleriyle uyumlu görüşlere sahip olmaları değil, farklılıkları nasıl çözdükleri olduğunu belirtir.

Evlilik ilişkisi karmaşık ve duygusal yönden de sürekli olarak değişen bir ilişkidir. İki insanın bağılıkları bir törenle yasal hale geldikten sonra evlilik yaşamı başlar. Genellikle evlilik öncesi nişanlılık döneminde kız ve erkek arasında olumlu yönlerini gösterme çabası görülür. Taraflar birbirlerini yeterince tanımadan duygusal nedenlerle ilişkilerini sürdürürler. Evli eşler arasındaki bazı sorunlar gerçekte evlilik öncesinde de vardır ancak eşler bu sorunları görmeme eğilimindedirler. Birlikte yaşamlarını sürdürürken eşlerin anlaşmak zorunda oldukları ve uyulması gereken belirli kurallar vardır. Mutlu bir evlilik, birçok konu üzerinde eşlerin anlaşmaya varabildikleri kaygı ve stres yaratmayan bir ilişkidir (Özgüven, 2014). Haley (1988)' e göre, evlilikler gönüllü veya zorunlu bir ilişki haline gelebilir, zorunlu evlilik ilişkilerinde eşler birbirleriyle geçiniyormuş gibi görünseler bile, gerçekten istedikleri için değil birlikte olmak zorunda oldukları için beraberliklerini devam ettirirler. Çiftler evliliklerini zorunlu olarak algıladıklarında eşler arasında çatışmalar çıkmaya başlar (akt. Öner, 2013).

Evliliklerde eşlerin evlilik ilişkilerini nasıl tanımladıkları ve algıladıkları da önemlidir. Bir evliliğin zorunlu ve gönüllü nitelikleri dengeye ulaştığı zaman bu evlilik iyi gitmeye ve eşler ilişkilerinden doyum sağlamaya başlarlar. Zorunlu evlilik ilişkilerinde ise eşler birbirleriyle iyi geçiniyormuş gibi görünseler bile gerçekten istedikleri için değil birlikte olmak zorunda oldukları için beraberliklerini sürdürürler (Özgüven, 2014).

Evlilikte yaşanan çatışmaların çatışma yaşayan kişiler kadar çeşitli ve farklı sebepleri olabilir. Çatışmanın nedenlerine yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde değişik alanlara yoğunlaşıldığı görülmektedir. Dökmen'e (2008) göre kişilerarası çatışmalar kişisel faktörlerden (farklı biliş, algı, duygu, bilinçdışı ihtiyaçlar, iletişim becerileri vb...), kültürel faktörlerden, rol farklılıklarından, sosyal ve fiziksel çevrelerden veya iletişim sürecinde verilen mesajın niteliğinden kaynaklanabilir. Evlilikte yaşanan çatışmanın nedenlerine ilişkin öne sürülen görüşler arasında ise kişilik özellikleri, eşler arasındaki ilişkinin özellikleri ve çevresel özellikleri (aile geçmişi, demografik değişkenler, iş stresi, ekonomik zorluklar vb.) saymak mümkündür.

Tezer (1986)'e göre her ailede çatışmanın nedeni farklı olmakla birlikte, genelde ailede çatışma nedeni olan konulara bakıldığında uyumsuzluğa yol açan bazı temel faktörler ortaya koyulmaktadır. Bunlar şu şekildedir:

- İletişim yokluğu
- Sürekli tartışma
- Doyurulamamış ya da giderilememiş duygusal gereksinimler
- Cinsel doyumsuzluk
- Para yönetimine ilişkin anlaşmazlıklar
- Eşlerin kendi ailelerine ilişkin sorunlar
- Otorite buhranı

- Şüphencilik ve ayrımcılık
- Aile sadakatini bozmak
- Çocuklara ilişkin sorunlar
- Alkol, uyuşturucu, madde bağımlılığı
- Fiziksel saldırganlık
- Boş zamanı kullanmada uyuşmazlık
- Politik görüş ve inançlardaki farklılıklar
- Ailede rol kargaşası

Türkiye’de evlilikte çatışmasını konu alan çalışmalara bakıldığında Tezer’in (1986, 1994) evli çiftlerde çatışma, yüklemeler ve doyumla ilgilendiği iki çalışmayı, Hatipoğlu’ nun (1993) evlilik çatışması, evlilik doyumu ve demografik değişkenler arası ilişkilerle ilgilendiği çalışmayı, Tümer’in (1998) evli çiftlerin yaşadıkları çatışma odaklarını incelediği çalışmayı, Uğurlu’nun (2003) çelişik duygulu cinsiyetçilik, çatışma yönetimi biçimleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkileri incelediği çalışmayı, Özen’in (2006) kadın ve erkek eşlerin değer uyumları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkileri incelediği çalışmayı, Günay’ın (2007) evlilik çatışması ile yüklemeler ve evlilik doyumunu incelediği çalışmayı ve daha birçok çalışmayı görebiliriz.

Türkiye’de evlilikte çatışma üzerine ilk çalışma Tezer (1986) tarafından yapılmıştır. Tezer’ in (1986), Ankara İli Merkez İlçesi’nde toplam 104 evli çift (208 kişi) ile yaptığı “Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum” çalışmasında çatışmanın yaygınlığı ve sıklığının cinsiyete bağlı olmadığı, çatışmanın yarattığı gerginliğin ise kadınlarda erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu, eşler arasındaki çatışmanın yaygınlığı, sıklığı ve yarattığı gerginliğin evlilik süresi ve öğrenim düzeyine göre değişmediği görülmüştür. Aynı zamanda kadınların çatışmalarda kocalarını sorumlu olarak, erkeklerin ise kendilerini sorumlu olarak algıladıkları, çatışmaların sayıca az olarak algılanmasının kadınlarda evlilikte

memnuniyeti arttırdığı bulunmuştur. Erkeklerde evlilikten memnuniyeti belirleyen değişkenlerin ise her iki eşinde çatışmasız bir ortam algılaması ve doğan çatışmaların kısa süreli olması belirlenmiştir.

Özügürlü (1990) yaklaşık 300 evli kadın üzerinde evlilik çatışmaları konusunda yaptığı, kadın-erkek birlikteliğinden kaynaklanan psiko-sosyal çatışma sorunlarını araştırdığı çalışmada;

1) Eşler arasındaki iletişim yetersizliğinden kaynaklanan bazı sorunların sürüncemede kalması ve çözüme ulaşmadan devam etmesi (% 94),

2) Eşler arasındaki rol çatışmaları; ailede kimin neleri yapacağı konusunda anlaşamama (% 93),

3) Sağlıklı bir iletişim kurulamadığı için eşlerin birlikte ortak bir amaca yönelmeleri yerine birbirlerine ters düşen davranışlar içinde olmaları (% 90),

4) Kadınların, eşlerinin kendilerine insan olarak değer vermediklerinden yakınmaları (% 86),

5) Eşlerin anne-babaları ve yakınlarının, evlilik ilişkilerini olumsuz yönde etkilemeleri (% 56) yönünde bulgular olduğunu belirtmiştir.

Hatipoğlu'nun (1993) çalışmasında, çatışma sıklığının, evlilik süresinin, çocuk sayısının, gelirin ve mesleki durumun evlilik doyumunun yordayıcısı olmadığı bulunmuştur. Ayrıca evlilik çatışmasının yaygınlığı erkek eşlerin evlilik doyumunu açıklayan değişken olarak, evlilik çatışmasının yaygınlığı ve eğitim düzeyi kadın eşlerin evlilik doyumunu açıklayan değişken olarak bulunmuştur.

Tezer (1994), 111 çalışan evli birey ile yaptığı çalışmada, eşle çatışmanın sıklığı, çatışmanın yarattığı gerginlik, iş doyumu ve yaş değişkenlerinin evlilik doyumunu yordadığını bulmuştur. Aynı çalışmada Tezer (1994), eşler arasında çıkan çatışmaların sıklığı, yarattığı gerginlik ve çatışmanın nedenini eşine veya kendine yükleme eğilimi ile çeşitli demografik değişkenlerin evlilik doyumu üzerindeki etkisi tüm grupta ve kadın eşin çalıştığı ve çalışmadığı eş gruplarında araştırılmıştır. Eşlerde çatışmanın nedenini eşlerine yükleme eğilimi arttıkça evlilik doyumlarının

düştüğü, kadının çalışmasının doyum puanını etkilediği, çalışan kadınlarda gerginlik puanının evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur.

Hortaçsu'nun (2007) çalışmasında, görücü usulü ile evlenen çiftlerin anlaşarak evlenen çiftlere göre daha fazla çatışma yaşadıkları tespit edilmiştir. Buna karşın Polat (2006) araştırmasında, evlilik biçimi ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Ovalı'nın (2010) çalışmasında, bireylerin evlilik çatışmalarının, yaşanan bölgeye, cinsiyete, aile ziyaretlerine, evlilik öncesi ilişki süresine, eşler arasındaki yaş farkına ve evlenme yaşına göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür. Ayrıca kadınların çatışma yaygınlığı ve çatışma sıklığı ortalama puanlarının erkeklerin puanlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Türkiye'de evlilik çatışması konusu ile ilgili çalışmalarda çocukların anne babanın evlilik çatışmasını algılayışı ya da eşler arasındaki çatışmanın çocukların davranış ve uyum problemlerine etkisi üzerine de bakılmıştır. Şirvanlı-Özen (1998) eşler arası çatışma ve boşanmanın çocukların davranış, uyum problemleri ve aldıkları sosyal destek üzerine etkilerini incelemiştir. Şendil (1999), çocukların ebeveynlerinin evlilik çatışmalarını algılayışları ve bu algılayışları sözel ve sözel olmayan yollarla nasıl ifade ettiklerini araştırmıştır.

Blood ve Wolf (1960), 731 kadın eş üzerinde yaptıkları araştırmada, eşler arasındaki belli başlı çatışma alanlarının sırasıyla; para, çocuklar, boş zaman etkinlikleri, cinsel doyumsuzluk, kayınpeder-kayınvalide, roller, dinsel politik görüş ve seks olarak saptadıklarını belirtirken, Grene (1961) ise 750 eşle yaptığı çalışmada, çatışma alanlarını; iletişim yokluğu, sürekli tartışma, giderilmemiş duygusal gereksinimler, cinsel doyumsuzluk, parasal anlaşmazlıklar, kayınvalide-kayınpeder, sadakatsizlik, çocuklara ilişkin çatışmalar, otoriter eş, şüpheli eş, alkolizm ve fiziksel saldırı olarak sıralandığını belirtmiştir (akt; Tezer, 1986).

Eşler arası anlaşmazlıkların çözümü konusunda Haley (1988) de, yeni evli çiftlerde ve evlilik ilişkisinde, çatışma ve anlaşmazlıkların hangi noktalarda ortaya çıktığını saptamanın son derece önemli olduğunu belirtmiştir. Haley (1988)'e göre,

evlilik çatışmaları temel bazı anlaşmazlıklardan ortaya çıkmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- 1.Eşlerin hangi kurallara uyacağı
- 2.Birbirleriyle tutarsız olan kararların yürürlüğe konulması
- 3.Kuralların kimin tarafından konulacağı (akt. Ateş, 2011).

Fincham (2003), araştırmasında çiftlerin iş bölümünden algıladıkları eşitsizliğin evlilik çatışmasıyla ilişkili olduğunu ve bu çatışmaya karşılık erkeklerde kabuğuna çekilme eğilimi olduğunu bulmuştur.

Sillars ve arkadaşlarının (2000) 118 evli çift üzerinde yaptıkları bir araştırmada, eşlerin kendi davranışlarını ortaklarınınkinden daha olumlu değerlendirmek eğiliminde olduklarını ve sıkıntılı çiftlerde daha ciddi çatışmalarla ilgili olarak ortakların çok öznel ve biraz da düşmanca davrandıklarını görmüşlerdir. Böylece olumsuz iletişim döngüsünün çatışmaları tırmadığını ve daha ileri düzeylere taşıdığını belirtmiştir.

Araştırmalara genel olarak bakıldığında evlilik yaşamındaki rol dağılımında, kadınlar ev işleri ve çocukların bakımı ile yükümlüken erkekler maddi ihtiyaçları karşılamakla yükümlü görülmektedir. Ancak araştırmamıza konu olan şekli ile kadının da çalışma hayatında aktif bir şekilde rol alması ve aile yapısında meydana gelen değişiklikler geleneksel yapıdan uzaklaşılmasıyla birlikte bu duruma uyum sürecinde sıkıntılar yaşanabileceğini de gözler önüne sermektedir.

Yapılan araştırmalar erkek ve kadınların, farklı roller ve aktivite alanları ve farklı akrabalık gruplarına ait olma ihtiyacı nedeniyle kadınların daha fazla gücü arzu etmesine bağlı olarak çatışmaya sahip olabileceklerini belirtmiştir (Hawkins, 1980).

Kelley (1978) tarafından flört ilişkisi olan çiftlerle yapılan bir çatışma çalışmasında, kadınların çatışma ile karşı karşıya getirici (conflict confronting), erkeklerinse çatışmadan kaçınan (conflictavoiding) olduğu belirtilmiştir. Ayrıca yapılan birçok gözlemsel evlilik çatışması çalışmasına göre kadınların erkeklerden daha çok negatif duyuş ve davranış oluşturduğunu tespit edilmiştir.

Çatışma yaşama durumunda kadın ya da erkek olma durumuna göre ne tür farklılıkların görüldüğü ile ilgili literatürde belirgin bulgulara çok fazla rastlamak mümkün görünmemektedir. Eşler arasında yaşanan çatışma sürecinde, eşlerin geçmiş yaşantılarından edindikleri deneyimler ve alışkanlıklar ile çatışma ortaya çıktığı zaman bireyin içinde bulunduğu duygusal ve psikolojik durum çatışmayı değerlendirmede önemli rol oynar. Ayrıca çatışma durumunu tanımlamada bireyin eşinin isteğini nasıl algıladığı da çok önemlidir. Bu nedenle bir çatışma durumunda, eşlerin çatışmayı ele alış davranışlarını, genel davranış eğilimlerine bağlamak yerine içinde bulunulan ve durumdan duruma ve konudan konuya değişebilen, belirli bir etkileşim süreci içinde görmek ve yorumlamak daha gerçekçi olacaktır (Özgüven, 2014).

2.2. Evlilikte Nedensellik ve Sorumluluk Yüklemeleri

İnsanların kendi düşüncelerini ve diğerlerinin düşüncelerini nasıl algıladığı ve sonucunda da ne tür davranışlar sergilediği sosyal psikolojinin temel konuları arasında yer almaktadır. İnsanlar davranışı algılayarak ve ona ilişkin çıkarımlarda bulunarak kendilerinin ve diğerlerinin davranışları için yüklemeler yaparlar. Böylece, davranış ve olayların nedenlerini belirlemeye çalışarak içinde yaşadığımız dünya ve diğer insanlar hakkında bir anlam çıkarmaya çalışırız. Yükleme; insanların, bireylerin davranışlarının ve hatta kendi davranışlarının arkasındaki nedenleri anlamak için harcadıkları çabayı ifade etmektedir (Baron ve Byren, 2000).

İnsanlar, genellikle olayları pasif bir şekilde gözlemler ve etrafımızda gerçekleşen olayları, insanların yaptıkları davranışları aktif bir şekilde, yani bu olay ve davranışların altında yatan niyeti, sebepleri araştırarak gözlemleriz. Bu aktif şekilde yapılan gözlemler sonucunda, karşımızdakilerin davranışlarıyla ilgili birtakım yüklemeler yaparız. Nedenleri çıkarma ve davranışları bunlara yükleme işini başkaları için yaptığımız gibi kendi davranışlarımız için de yaparız. Yükleme kuramına göre, insanların davranışlarının altındaki nedenleri anlama ve kendi davranışlarımızı da bu çıkarımlara dayandırma doğal tepkilerimizdir. Yaptığımız yüklemeler sayesinde, karşımızdakilerin davranışlarını anlama ve onların bundan sonra yapacağı davranışları tahmin etme kapasitemiz artmaktadır (Arık, 1996).

Yükleme, belirli bir olayın neden ortaya çıktığı hakkında yapılan bir çıkarsama ya da yargıdır (Dönmez, 2009). Fincham, Bradbury ve Baucon (1988) tarafından geliştirilen evlilikte yükleme kuramı, en genel anlamda, insanların, “neden” diye başlayan soruları nasıl cevapladıkları ile ilgili bir kuramdır.

İnsanlar, davranışı algılayarak ve ona ilişkin çıkarsamalarda bulunarak kendilerinin ve diğerlerinin davranışları için yüklemeler yaparlar. Gerçekte yükleme, bir anlam çıkarma davranışıdır. Bu davranışla, davranış ve olayların nedenlerini belirlemeye, böylece de kendimiz ve partnerimiz de içinde olmak üzere dünyamız ve içinde yaşayan insanlara bir anlam kazandırmaya çalışırız (Kışlak Tutarel, 1995).

Bireylerin davranışlarının arkasındaki nedenleri, insanları algılama bireylerin iç durumlarına ilişkin çıkarsamaları gerektirmektedir. Çıkarsamalar konusunda kuram geliştiren, gerçekte olgusal nedensellik ile ilgilenen Heider (1958) ile başlamıştır. Heider, günlük yaşamda insanların neyin neye neden olduğuna nasıl karar verdikleri ile ilgilenmiştir. Ona göre bütün insanlarda iki temel güdü vardır. Bunlar çevremizdeki dünyaya ilişkin tutarlı, parçaları birbirine uyan bir görüş oluşturma ve çevremizi kontrol etme güdüleridir. Bu güdülerden her birini doyurmanın gereklerinden biri; insanların nasıl davranacaklarını kestirebilme yeteneğidir. Eğer insanların nasıl davranacakları kestirilemezse insanların kendilerini çevreleyen dünyaya ilişkin görüşleri rastlantısal, şaşırtıcı, tutarsız ve düzensiz olmak durumundadır. Başka insanların davranışları hakkında kestirmeler yapmak (bu kesin bir şey olmaktan çok, yalnızca bir olasılık bile olsa) bireylerin çevresindekilere ilişkin kararlı ve tutarlı bir görüş için gereklidir.

Evlilik ilişkisinde yükleme örüntüleri ile ilgili araştırmalara bakıldığında ise eşin bir olayla ilgili açıklamalarını içeren (örn.eş davranışı) nedensellik yüklemeleri ile olayın sorumluluğu ile ilgili *olan sorumluluk yüklemelerine* odaklandığı görülmektedir (Kışlak Tutarel, 1997). Nedensellik yüklemeleri, bir olaya kim ya da neyin neden olduğu; sorumluluk yüklemeleri ise bir olay için kimin sorumlu olduğu (Fincham, 1998) ile ilgilidir. Bradbury ve Fincham’ın (1990) önerdiği modele göre, sorumluluk yüklemeleri nedensel yüklemelerin önceden doğruluğunu kabul ettirir ya da gerektirir (kişiler neden oldukları sonuçlardan aynı zamanda sorumlu tutulurlar). Böylece ardışık olarak nedensel yüklemelerin sorumluluk yüklemelerine, sorumluluk

yüklemelerinin de evlilik sonuçlarına yol açtığı söylenebilir. Yapılan bir çalışmanın verileri sorumluluk yüklemelerinin nedensel yüklemeleri önceden doğru olduğunu kabul ettirmesi ya da gerektirmesi yoluyla nedensel ve sorumluluk yüklemelerinin ardışık, sıralı hipotezleştirilmesini göstermiştir (Davey, Fincham, Beach ve Brody, 2001).

Nedensellik algılamaların temelindeki anlayış, belirli bir davranış ya da olayın içsel durumlara, yani kişilik özelliklerine mi, yoksa dışsal güçlere mi yükleneceği ile ilgilidir. Bir kişi, ya bazı kişisel özellik ve eğilimleri nedeniyle, ya da bazı dışsal güçler nedeniyle davranıyor olarak algılanmaktadır (Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003). Böylece temel sorun, dışsal bir yüklemenin mi, yoksa içsel bir yüklemenin mi yapılacağıdır. Dışsal yüklemelerde olay ya da durumla ilgili sorumluluk kişinin dışında, onu saran genel çevre, etkileşimde olduğu özgül kişi, üzerinde bulunan rol kısıtlamaları, davranışları için ödül teklifleri ya da ceza tehditleri, şans, üzerinde çalıştığı işin özgül doğası ve benzeri her şeye yüklenebilir. İçsel nedenler arasında kişilik özellikleri, güdüler, heyecanlar, tutumlar, inançlar, huylar, yetenek, çaba ya da kişinin kendisiyle birlikte taşıdığı başka şeyler olabilir (Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003). Böylece Heider (1958), sürekli olarak kendimizden diğer bir kişinin davranışının altında yatan nedenleri sorduğumuz ve bu soruyu davranışa, bireyin içinde ya da dışında bir neden bularak yanıtlamaya çalıştığımızı varsaymaktadır (akt: Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003).

Evlilik ilişkisinde nedensel ve sorumluluk yüklemelerinin önemi üzerinde son yıllarda yapılan araştırmalarda durulmaktadır (Akfırat, 2002; Curun, 2001; Günay, 2007). Niyet, güdü ve suçluluğu içeren sorumluluk yüklemelerinin uyumlu ve uyumsuz eşleri birbirinden daha iyi ayırt ettiği ileri sürülmektedir (Kışlak Tutarel ve Çavuşoğlu, 2006). Bireyin belli bir olaya yaptığı nedensel yükleme, onun sonraki duygu ve davranışlarında önemli sonuçlar yaratır. Bir olaya ilişkin nedenin algılanması, algılayan kişi ve olaya bağımlıdır. Bu kurama göre, eşler arasında çatışmaya hangi olayların yol açtığı çoğunlukla açık değildir. Olay, algılayıcı açısından ele alınmaktadır. Çatışmanın ortaya çıkıp çıkmayacağını, davranışın kendisinden çok olayın algılayıcı açısından anlamı belirler. Evliliklerinde uyumsuzluk yaşayan eşlerin, nedeni eşlerinde aradıkları ve eşin davranışlarını

olumsuz olarak değerlendirme eğiliminde oldukları, uyumlu eşlerin ise olumsuz olayların etkisini azaltıcı yüklemeler yaptıkları ve eşin olumsuz davranışlarına daha az sorumluluk yükledikleri belirlenmiş durumdadır. Buna göre, çiftlerin eş davranışına yaptıkları yüklemeler evlilik uyumunun göstergesi olarak düşünülebilir (Ersanlı ve Kalkan, 2008: “12-13”).

Yükleme kuramına göre, kendi davranışlarımızla ilgili yargıda bulunurken nedenselliği duruma ilişkin bir şeye yüklemek eğilimindeyizdir ve buna da nedensellik yüklemesi adı verilir. Fakat başka insanların davranışlarını yargılamak nedenselliği kişiyle ilgili bir şeye yüklemek eğilimindeyizdir; buna da sorumluluk yüklemesi adı verilir. Yükleme kuramının ilişkilerde çatışma çalışmaları için önemli olmasının nedeni, bir ilişkide özgül olay ve davranışlar rutin çatışmalara yol açabilirken, bu çatışmaların nedenlerine ilişkin olarak yaptığımız yüklemelerin çok daha derin şiddetli çatışmalara yol açabilmesidir (Dönmez, 2009). Olumsuz yüklemeler yaparsak eşimiz hakkında olumsuz düşünerek daha fazla kızgınlık hissetmemiz ve daha fazla çatışma yaşamamız mümkündür. Daha sonra eşimize olumsuz davranışlar ile geri bildirimde bulunma ve o bize olumlu yaklaştığında bile olumsuz karşılık verme olasılığımız artacaktır. Olumsuz yüklemeler yapma, çatışma çözümünü daha da zorlaştırmak eğilimindedir ve daha düşük düzeyde doyumla ilgilidir (Fincham ve Bradbury, 1993).

İkili ilişkilerde olumsuz yüklemeler yapmak, kişinin partneri hakkında olumsuz düşünerek daha fazla kızması ve giderek daha fazla alt üst olması olasılığını artırır. Daha sonra partnerine olumsuz yaklaşabilir ya da daha kötüsünü yapabilir, diğer partner olumlu yaklaştığında bile olumsuz karşılık verebilir (Gottman, 1994). Olumsuz yüklemeler yapma, çatışma çözümünü daha da zorlaştırmak eğilimindedir ve daha düşük düzeyde doyumla ilişkilidir (Fincham ve Bradbury, 1993).

Olumsuz yüklemeler yaparsak eşimiz hakkında olumsuz düşünerek daha fazla kızgınlık hissetmemiz ve daha fazla çatışma yaşamamız mümkündür. Daha sonra eşimize olumsuz davranışlar ile geri bildirimde bulunma ve o bize olumlu yaklaştığında bile olumsuz karşılık verme olasılığımız artacaktır. Olumsuz yüklemeler yapma, çatışma çözümünü daha da zorlaştırmak eğilimindedir ve daha düşük düzeyde doyumla ilgilidir (Fincham ve Bradbury, 1993).

Yüklemeler konusu sosyal psikolojinin oldukça fazla araştırılan bir konusu olsa da, evlilik ilişkilerinde yüklemeler konusu son yıllarda popülerlik kazanmaya başlamıştır. Curun (2001), evli çiftlerin yüklemeleri, iletişim çatışmaları ve cinsiyet rolü yönelimlerinin evlilik uyumuyla ilişkisini incelediği araştırmasında, yüklemenin boyutlarından biri olan niyet ve cinsiyet rolü yönelimlerinden kadınsılık değişkenlerinin evlilik uyumunu yordadığı bulmuştur.

Taysi (2007), ikili ilişkilerde bağışlama, ilişki kalitesi ve yüklemelerin rolünü araştırmıştır. Araştırmaya 80 evli çift katılmıştır. Araştırmanın amacı, evli çiftlerin bağışlama (alt boyutları olan kaçınma, intikam ve ilişkiyi sonlandırma), ilişki yüklemeleri (alt boyutları, nedensel alt boyutun odak, istikrarlık, genellik alt boyutu ile sorumluluk alt boyutunun niyet, suçlama, güdü alt boyutları) ve ilişki uyumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma sonuçlarına göre, eşler arasında sadece bağışlama alt boyutları arasında farklılık bulunmuştur. Sadece eşin algıladığı incinme derecesi açısından cinsiyet farklılığı bulunmuştur. İlişki uyumunun ve yükleme alt boyutlarının bağışlamayı yordadığını ve yüklemeler ve ilişki doyumunun bağışlamayı yordamasında, evli kadın ve erkeklerde farklılık olduğunu göstermiştir.

Tutarel-Kışlak (2005), evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında amaç, kültürümüzde güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma biçimleri olan evli kadın ve erkeklerin, evlilik uyum puanları, benlik saygısı puanları ile nedensel ve sorumluluk yükleme puanları arasındaki olası farkları incelemektir. Araştırma katılmaya gönüllü 100 evli çift üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonuçları, çiftlerin evlilik uyum puanları ve yükleme puanları ile güvenli bağlanma biçiminin anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Bağlanma biçimlerine göre cinsiyet ve evlilik uyumları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur. Güvenli ve saplantılı bağlanma biçimindeki kişilerin evlilikte uyum puanları, korkulu bağlananlardan daha yüksek bulunmuştur.

Tutarel-Kışlak (1995), cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemelerini incelediği doktora tezinde eşleri ile uyumsuz ya da depresif olan çiftlerin nedensel yüklemelerden daha çok sorumluluk yüklemelerini kullandıklarını bulmuş ve bireylerin uyumun artmasına ve depresyonun düşmesine bağlı olarak olumsuz eş davranışına bile olumlu tepki verdiğini ortaya koymuştur.

Ayrıca, eşleri ile uyumsuz olanların uyumlu olanlara göre olumsuz eş davranışlarına daha fazla yüklem yaptıklarını belirtmiştir.

Akfirat (1995) çalışmasında, kadının çalışma durumu, evlilik doyumu ve eşlerin olumsuz hipotetik eş davranışları ile yaptıkları nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmasında, kadının evlilik doyumu nedensel ve sorumluluk yüklemelerini etkiler bulunmuştur. Ayrıca kadının evliliğinde doyumsuz olduğu çiftler, olumsuz eş davranışının nedenini eşe yüklemektedir; evliliğinde doyumsuz kadınlar, eşlerine göre olumsuz eş davranışını daha bencilce güdülenmiş olarak algılamakta, genel açıdan kadınlar eşlerine göre olumsuz eş davranışını daha çok suçlanmaya değer olarak algılamışlardır.

Davey, Fincham, Beach ve Bradbury (2001), yaptıkları araştırmada nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki bağlantıları incelemişler ve bu iki kavramın yüksek düzeyde korelasyon gösteren kavramlar olmalarına karşın, aynı tipte yüklemeler olduklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, sorumluluk yüklemelerinin nedensel yüklemeleri gerektirdiğini de ortaya koymuşlardır.

Fincham ve arkadaşları (2000), çalışmalarında yeterlilik beklentilerinin yüklemeler ve doyum arasındaki ilişkiye aracılık edip etmediğini araştırmışlardır. Yeterlik beklentileri, algılayanın, ilişkide yaşanan çatışmayı çözmek için gerekli olan davranışları yapıp yapamayacağına ilişkin inançlarıdır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, yüklemeler ve evlilik doyumu arasındaki ilişki tekrarlanmıştır. Yani, olumsuz eş davranışını vurgulayan yüklemeler ve evlilik doyumu arasındaki ters yönlü ilişki ortaya konmuştur. Bunun yanında sorumluluk yüklemeleri ve nedensel yüklemeler arasındaki ayrım incelenmiş ve kavramlara ayrı ayrı bakıldığında sadece nedensel yüklemeler ile doyum arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuş ve yeterlik beklentilerinin nedensel yüklemelerin evlilik doyumu üzerindeki etkisine aracılık ettiği saptanmıştır.

Fincham ve ark., (1997), yüklemeler, evlilikte şiddet ve stres arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla iki çalışma yürütmüşlerdir. Örneklemin tamamı evli erkeklerden oluşmaktadır. Yürütülen ilk çalışmada uyumlu olmayan yüklemeler ve evlilik stresi arasında ters yönlü ilişki bulunmuş ve evlilik doyumunun şiddetten

bağımsız bir şekilde nedensel ve sorumluluk yüklemeleri ile ilişkili olduğu ortaya konulmuştur. İkinci çalışmada da birinci çalışmaya benzer şekilde, nedensel ve sorumluluk yüklemelerinin şiddet gösteren eşler örneklemeden çıkartıldığında bile evlilik doyumu ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Bradbury ve ark. (2000), yüklemeler ile doyum arasındaki ilişkinin yakın ilişkilerde literatürdeki en güçlü ilişki olduğunu öne sürmüşlerdir. Yüklemeler ve evlilik doyumu ilişkisini inceleyen araştırmalarda bu konudaki temel hipotez, olumsuz ilişkinin olayların önemini arttırarak ve olumlu ilişki olayların etkisini azaltarak yüklemeler yapmanın düşük düzeyde ilişki doyumu ile ilişkili olduğuna yöneliktir.

Bradbury ve Fincham (1992), yaptıkları araştırmada stresli ve stressiz çiftlerin yüklemelerinin ve evlilik doyumlarının farklılaştığını ortaya saptamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre stresli eşler, stressiz eşlere göre olumsuz ilişki olaylarını genel, kalıcı olarak görmekte ya da bu olayları eşlerinin olumsuz özelliklerine yüklemeler eğilimi göstermektedir. Tam tersine stresli olmayan çiftler, olumlu ilişki olaylarını genel ve kalıcı nedenlere yüklemeler eğilimindedir. Diğer yandan stresli çiftler, olumsuz olayların önemini abartılmasına yol açacak biçimde yüklemeler yapmaktadırlar. Bu durum stressiz çiftlerde ise tam tersi olarak bulunmuştur.

Graham ve Conoley, (2006), eşlerinin negatif davranışları hakkında ilişkiyi sürdürücü yüklemelerde bulunan eşlerin evlilik kalitesi, olumsuz yüklemelerde bulunan eşlere göre daha az stresle ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Eşlerin strese başarılı uyumlarını, baş etme kaynağı olarak yüklemeleri kullanma yeteneklerine bağlı olduklarını belirtmişlerdir.

Gordon, Fiedman, Miller ve Gaertner (2005), yüklemeler, evlilik uyumsuzluğu ve depresyon arasındaki ilişkileri araştırdıkları çalışmalarında evlilik stresi ve depresyon arasındaki ilişkinin bireylerin eşlerinin olumsuz davranışlarını nasıl açıkladıklarına bağlı olarak değişme gösterdiğini bulmuşlardır. Kişiler eşlerine yönelik daha az suçlayıcı olduklarında evlilik stresinin oldukça azaldığı görülmüştür.

Ülkemizde ve yurt dışında yüklemeler konusunda yapılan çalışmalara genel olarak bakıldığında, eşler arasındaki iletişim, bağışlama, çatışma davranışları, bağlanma düzeyleri, depresyon, stres, evlilik doyumu ve cinsiyet üzerine araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Evlilik çatışması ve çalışan eşler konusunda da araştırmalar yapılmış olmasına rağmen, bu araştırmaların nicelik olarak yeterli düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle Türkiye’de bu konularla ilgili daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

2.3. Evlilikte Algılanan Güç

Gücün sosyal hayatta önemli bir yeri vardır. Bireyler arasında, ikili ilişkilerde ve gruplar arası ilişkilerde etkili bir faktördür. Güç, karşı cinsle olan yakın ilişkilerin hemen hemen tüm yönleriyle özellikle de çatışmalarla ilgilidir. Sosyal psikolojideki sosyal güç kuramı (Social power theory, French ve Raven, 1959), karşılıklı bağımlılık kuramı (Interdependence theory, Thibaut ve Kelley, 1959), kaynak kuramı (Resource theory, Blood ve Wolfe, 1960) ve güç-yaklaşım/ketleme kuramı (Power-approach/inhibition theory, Keltner, Gruenfeld ve Anderson, 2003) gibi kuramlar da gücün çok önemli bir sosyal dinamik olduğunu bildirmektedir. Buna rağmen literatüre bakıldığında Türkiye’de konu ile ilgili çok az sayıda çalışma yapıldığı görülmüştür.

Literatüre bakıldığında güçle ilgili farklı tanımlamalar görülmektedir. Türk Dil Kurumu’nun, Büyük Türkçe Sözlük’ te “güç” kavramını “fizik, düşünce ve ahlak yönünden bir etki yapabilme ya da bir etkiye direnebilme yeteneği, kuvvet” olarak tanımladığı görülmektedir (TDK, 2013). Sosyal psikoloji alanında ise güç, bireyin diğerlerinin davranışlarını etkileme ve onlar üzerinde değişim yapabilme yetisi ya da potansiyeli (Blood & Wolfe, 1960; French & Raven, 1959); diğerinin kazançlarının kalitesini etkileyebilme yeteneği (Thibaut ve Kelley, 1959); kendileri ve diğerlerine ait kaynakları kontrol edebilme yeteneği (Galinsky, Gruenfeld ve Magee, 2003) ya da diğerini etkileyerek kendi hedeflerine ulaşabilme yetisi (Huston, 1983) olarak tanımlanır. Ek olarak, güç kişinin diğerinin etkileme girişimlerine direnebilme yeteneğini de içerir (Galinsky ve ark., 2008; Huston, 1983;). Evliliklerde gücü araştıran Rollins ve Bahr (1976) gücün ilişkinin bir ürünü olduğunu vurgulamış ve

gücü bireyin eşinin sahip olduğu etkileme yeteneğine görece sahip olduğu etkileme yetisi olarak tanımlamıştır.

Yapılan çalışmalar eşlerden birinin sahip olduğu gücün, diğerinin sahip olduğu güçle olumlu yönde ilişkili olduğunu göstermiştir (Langner ve Keltner, 2008; Lennon, Stewart ve Ledermann, 2013; akt. Kaynak, 2014). Eşlerin güçleri birbirlerine göre değerlendirildiğinde ise sahip oldukları güç birbirine eşit olabilir ya da bir eşin gücü diğerine göre daha fazla veya daha az olabilir (Felmlee, 1994; Sprecher ve Felmlee, 1997). Cromwell ve Olson (1975), gücün üç bileşenli bir yapı olduğunu öne sürmüştür: güç temelleri, güç süreçleri ve güç sonuçları. Güç temelleri, bireylerin evliliklerinde eşlerini kontrol etmek için kullanabilecekleri kaynaklardır (örn. ekonomik güç ve çekicilik gibi). Güç süreçleri, bireylerin eşleri ile etkileşimleri esnasında kararlılık, çaba ve ikna gibi iletişim tekniklerini kullanarak ilişkide kontrolü sağlama girişimleridir. Güç sonuçları ise, evlilikte alınan kararlar üzerinde bireylerin ne kadar etkin olduğudur. Bu yaklaşıma göre, bireylerin eşlerini süreçsel olarak etkileme girişimleri ve alınan kararlardaki etkinlikleri onların sahip oldukları kaynaklar kadar önemlidir. Gücü kaynaklar üzerinden değerlendiren Blood ve Wolfe'a (1960) göre de eşlerine kıyasla daha fazla değerli kaynağa sahip olan bireyler daha güçlüdür. Buna göre, eşlerine daha bağımlı olan bireyler daha güçsüz kabul edilmektedir.

Güç-yaklaşım/ketleme kuramına (Keltner, Gruenfeld ve Anderson, 2003) göre güç, bireylerin ellerinde bulunan kaynakları kullanarak ya da diğerlerini cezalandırarak onların durumunu etkileyebilme kapasitesidir. Bu kurama göre eşlerin ilişkilerinde sahip oldukları güç onların kişisel özelliklerinin (örn. fiziksel çekicilik, ekonomik ya da dışadönüklük) ve ilişkinin özelliklerinin (örn. eşin ilişkiye yatırımları ve bağlanımı) sonucu oluşur. İlişkide güçlü bireyler daha baskın ve özgürdür. Güçsüz bireyler ise daha fazla kısıtlanırlar ve tehdit ve cezalarla karşılaşma ihtimalleri daha yüksektir. Bu da güçlü ve güçsüz bireylerde farklı duygusal, bilişsel ve davranışsal süreçlerin işlenmesine neden olur. Buna göre, ilişkilerinde yüksek güce sahip olan bireylerde daha çok yaklaşımla ilişkili süreçler, güçsüz bireylerde ise daha çok ketlenme ile ilişkili süreçler devreye girer. Güçlü bireyler coşku ve gurur gibi olumlu duyguları daha fazla deneyimler ve ifade ederler,

bilgiyi daha basit ve otomatik yollarla işler ve çekingen davranışları daha az sergilerler. Ayrıca, onların ödüllere yönelik dikkatleri daha açıktır. Güçsüz bireylerse kaygı ve depresyon gibi olumsuz duyguları daha fazla deneyimler ve ifade ederler. Onların tehdit, ceza ve diğerlerinin isteklerine yönelik dikkatleri daha açıktır. Ayrıca, kendilerinin değil diğerlerinin hedeflerine daha fazla odaklanırlar. Daha fazla kısıtlandıkları için çekingen/engellenmiş davranışları daha fazla sergilerler. Bilgiyi ise daha karmaşık ve sistematik yollarla işlerler. Sonuç olarak, güç yaklaşım/ketleme kuramı gücün kişiler üzerinde bilişsel, davranışsal ve duygusal olarak olumlu; güçsüzlüğün ise olumsuz etkilerinin olduğunu göstermektedir (Kaynak, 2014).

İlişkilerde güce yönelik açıklamalar getiren diğer bir kuram da karşılıklı bağımlılık kuramıdır (Thibaut ve Kelley, 1959). Karşılıklı bağımlılık kuramına göre güç, kişinin eşinin ilişkiden elde ettiği kazançların kalitesini etkileyebilme yeteneğidir. Kişi, eşinin elde ettiği kazançları ne düzeyde etkileyebiliyorsa o düzeyde güçlüdür. Kişilerin ilişkideki gücü eşlerinin onlara bağımlılığı arttıkça artar. Kurama göre kişiler eşleri üzerinde kadenci kontrole ya da davranış kontrolüne sahip olabilirler. Kadenci kontrolde birey, eşinin elde ettiklerini onun yaptıklarından bağımsız olarak kontrol edebilir. Bir başka deyişle, eşin ilişkiden elde ettikleri, bireyin kendi seçiminden başka bir şeyden etkilenmez. Davranış kontrolünde ise kişiler kendi davranışlarını değiştirerek eşlerinin yapmasını istedikleri davranışları onlar için daha istenilir hale getirirler. Kurama göre, kişi eşine onun alternatif bir ilişkiden elde edeceğinden daha az ödül sunamaz. Bu nedenle, eşin seçeneklerinin niteliği düştükçe bireyin ilişkideki gücü artar. Ayrıca, bireylerin sahip oldukları güç ilişkinin türüne göre de değişir (Kelley ve ark., 2003). Buna karşılık, karşılıklı bağımlılığın var olduğu evlilik ilişkilerinde ise eşlerin ikisi de diğerinin ilişkiden elde ettikleri üzerine söz sahibidir ve ikisinin de diğerine yönelik gücü yüksek olabilir (Thibaut ve Kelley, 1959). Bu ilişkilerde eşlerin güç girişimleri karşı güçle sonuçlanabilir. Diğer bir deyişle, karşılıklı bağımlılık bireylerin eşlerinin kontrol girişimlerine direnme ihtimalini artırır ve bu da ilişkilerde çatışmaya neden olabilir. Ancak, eşlerin ikisinin de birbirlerine yönelik gücü fazla olduğunda eşlerin birbirlerini ödüllendirme düzeyi de yükselir. Eşler birbirlerini ödüllendirdikçe birbirlerinden istedikleri davranışları öğrenirler, böylece çatışmalar zamanla her iki eşin de en fazla yarar sağladığı durumla sonuçlanır. Karşılıklı ödüllendirme zamanla

karşılıklı bağımlılığın artmasını ve doyumlu ve istikrarlı bir ilişkinin oluşmasını sağlar. Bu kurama göre güç, ilişki düzeyinde olduğu gibi birey düzeyinde de önemlidir. Bireyler güç sahibi olduklarında onların ilişkideki ödül-bedel durumu iyileşir. Güçsüz bireyler ise daha çok eşlerinin isteklerine odaklanırlar ve bu durum kendi başına bir bedel olarak kabul edilebilir. İlişkide gücü düşük olan birey sürekli bedel ödemek zorunda kaldığında bu, onun ilişkiye olan bağlılığını düşürebilir ve ilişkiden kopmasına neden olabilir. Ayrıca güçlü eşin, gücünü eşi üzerinde aşırı kullanması da onun eşi üzerindeki gücünü azaltır ve eşinin ilişkiden kopmasına neden olabilir (Thibaut ve Kelley, 1959; akt. Kaynak, 2014).

Tarihsel olarak ilişkilerde gücün büyük bölümü kadınlardan çok erkeklerin elinde görülmüştür. Bazılarının, aile ortamlarında kadının daha fazla güce sahip olduğunu savunmalarına karşın, kadınların gücü French ve Raven (1959) tarafından önerilen beş çeşit toplumsal güçten yalnızca biridir ve en az güçlü olanı simgesel güçtür (çekicilik ve sevgiyle ilişkili güç). Geleneksel olarak erkekler, diğer dört güç çeşidinin daha fazlasına sahiptirler: ödüllendirme gücü (ödüllendirme yeteneği), zorlayıcı güç (yaptırım yeteneği), meşru güç (yetkeye dayalı güç) ve uzmanlık gücü (bilgiye dayalı güç). Para ve mesleki saygınlık gibi kaynaklar güçle ilişkilendirilmişse de bu tarz kaynaklara fazlasıyla sahip olan kadınlar hala yüksek güce sahip olamayabilmektedirler.

Toplumsal yapı içerisinde erkekler, kadınlardan daha fazla güce sahip olmuşlardır ve bu güç ilişkilerde farklılığa yol açmaktadır. Yapılan bir dizi araştırmaya göre kocaların güç için güdülenmişlik düzeyi arttıkça, kadının mesleki başarısının azaldığı; erkeklerdeki yüksek güç güdüsünün yüksek ayrılma ve boşanma oranlarıyla ilişkili olduğu görülmüştür (Dönmez, 2009).

Evlilikte gücün etkisi üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında sağlıklı evlilikler için güç eşitliliğinin üzerinde durulduğu görülmektedir. Evlilik doyumu ile güç arasındaki ilişki incelendiğinde güç dengesinin eşitlikçi olduğu çiftlerde evlilik doyumunun en yüksek olduğu, eşler arasındaki güç eşit olmadığına, özellikle kadının baskın olduğu evliliklerde, doyumun daha düşük olduğu bulunmuştur (Bean, Curtis ve Marcum, 1977; Gray-Little ve Burks, 1983). Bununla birlikte, daha mutlu evliliklerin erkeğin gücünün yüksek olduğu evlilikler olduğu ve bu evliliklerde

erkeğin problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu da bulgular arasındadır (Kolb ve Stratus, 1974). Ayrıca, bireylerin birbirlerine yönelik güçlerinin daha eşitlikçi algılandığı ilişkilerde saldırganlığın daha az yaygın olduğu, eşlerin daha az depresif belirtilere ve daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları (Neff ve Suizzo, 2006) ve iki eşin de cinsel isteklerinin daha yüksek olduğu bildirilmektedir. Sonuçta, bulgular güç açısından eşitlikçi evliliklerin çiftler için daha olumlu sonuçlara yol açtığını göstermektedir.

Gücün eşler arasında eşit olmamasının sonuçlarına bakıldığında, bunun kadın ve erkekler üzerinde farklı olmakla birlikte ikisi için de olumsuz olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda, evliliklerde erkeğin sahip olduğu düşük gücün onun saldırganlık düzeyini arttırdığını, eşlerine göre daha az güce sahip olan erkeklerin eşlerine daha fazla fiziksel istismar uyguladıklarını (Babcock, Waltz, Jacobson, ve Gottman, 1993); kadının daha baskın olduğu ilişkilerde cinsel şiddete uğrama ihtimalinin daha yüksek olduğunu erkeklerin sahip oldukları güçten duydukları memnuniyetsizliğin eşlerine uyguladıkları fiziksel ve psikolojik istismarı arttırdığını göstermektedir (Babcock, Waltz, Jacobson, ve Gottman, 1993). Ayrıca, erkeklerin kadınlara yönelik güçlerini kaybetme algılarının, kadınları daha olumsuz değerlendirmelerine neden olduğu bulunmuştur (Herrera, Expósito, ve Moya, 2012) ve bunun onların kadınlara yönelik saldırganlıklarını arttırdığı öne sürülmüştür.

Araştırmacılar (Babcock ve ark., 1993) evliliklerinde güçsüz olan erkeklerin daha saldırgan olmasını gücü geri kazanma girişimi olarak yorumlamışlardır. Eşleri tarafından saldırıya maruz kalan kadınların eşlerinin bunu kendilerini kontrol etmek için kullandıklarını rapor etmeleri bu yorumu desteklemektedir. Evlilikte güçsüzlüğün kadınlar üzerindeki etkileri incelendiğinde depresyonu olmayan kadınlarla karşılaştırıldığında, depresyonu olan kadınların kendilerini daha güçsüz algıladıkları, eşlerinin evliliklerinde kendilerine göre daha baskın olduğunu düşündükleri (Hoover ve Fitzgerald, 1981); evliliklerinde aldıkları kararlar üzerinde sahip oldukları güçten daha az memnun oldukları (Byrne, Carr ve Clark, 2004) görülmektedir. Halloran'a (1998) göre, kadınların evliliklerinde algıladıkları kontrolün düşük olması öğrenilmişlik çaresizliğe ve depresif belirtilere neden olmaktadır. Ayrıca, yazara göre güçsüz kadınlar, depresif belirtileri evliliklerinde

eşlerini kontrol edebilmek için kullanmaktadırlar. Bir başka deyişle, eşlerine istediklerini sağlıklı davranışlarla yaptırılmayan depresif belirtileri kullanarak onları etkileyebilirler. Bu anlatılanlar ışığında, evlilerde güç eşitliğinin hem birey hem de eşler üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu söylemek mümkündür. Eşler arası güç eşitsizliği söz konusu olduğunda ise özellikle güçsüz bireyin bundan olumsuz etkilendiği görülmektedir. Bu yüzden çatışmalarla nasıl başa çıkıldığını anlayabilmek için bir ilişkide gücün niteliği ve nasıl dağıldığını iyi analiz edebilmek çok önemlidir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması amacıyla kullanılan ölçme araçları ve bunlarla ilgili geçerlik-güvenirlik çalışmaları, verilerin toplanması ve istatistiksel analizlerde kullanılan yöntemler hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımı olan ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Korelasyon ilişkisi kullanılarak değişkenlerin birlikte değişip değişmediğine; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmada Kayseri ilinde yaşayan, üniversite mezunu ve bir işte çalışan evli evrenden bireyler örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmaya gönüllü 113 çift katıldığı için kadın ve erkek sayıları eşittir. Araştırmaya katılan 226 kişinin %50'si erkek, %50'si kadındır. Katılımcıların %26,4'ü 22-30 yaş aralığında, %55,9'u 31-40 yaş aralığında, %15,2'si 41-50 yaş aralığında, %2,4'ü ise 51-61 yaş aralığındadır. Katılımcıların %54,4'ü üniversitelerin lisans bölümünden, %45,6'sı ise üniversitelerin yüksek lisans veya doktora bölümlerinden mezun olmuştur. Araştırmaya katılan çiftlerin %3,1'inin gelir düzeyi düşük, %75,7'sinin gelir düzeyi orta, %21,2'sinin gelir düzeyi ise yüksektir. Araştırmaya katılan çiftlerden evlilik süresi 0-2 yıl olanların oranı %16,8, 2-5 yıl olanların oranı %21,7, 5-10 yıl olanların oranı %35,0, 10-15 yıl olanların oranı %10,6 ve son olarak evlilik süresi 15 yıl ve üstü olanların oranı ise %15,9'dur. Araştırmaya katılan çiftlerin %74,3'ü çocuk sahibi iken, %25,7'sinin çocuğu yoktur. Araştırmaya katılan çiftlerin %20,4'ü görücü usulü ile, %74,3'ü anlaşarak, %2,7'si akraba evliliği ile, %2,7'si ise kaçarak veya kaçırarak evlenmiştir. Araştırmaya katılan çiftlerin hiç biri başlık parası ile evlenmemiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Değişken	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	113	50,0
	Erkek	113	50,0
Yaş	22-30	60	26,4
	31-40	126	55,9
	41-50	34	15,2
	51-61	6	2,4
Eğitim durumu	Lisans	123	54,4
	Yüksek Lisans ya da Doktora	103	45,6
Gelir düzeyi	Düşük	7	3,1
	Orta	171	75,7
	Yüksek	48	21,2
Evlilik süresi	0-2 yıl	39	16,8
	2-5 yıl	49	21,7
	5-10 yıl	79	35,0
	10-15 yıl	24	10,6
	15 yıl ve üstü	36	15,9
Çocuk sahibi olma durumu	Evet	168	74,3
	Hayır	58	25,7
Evllenme biçimi	Görücü usulü ile	46	20,4
	Anlaşarak, kendimiz karar vererek	168	74,3
	Akraba evliliği	6	2,7
	Kaçarak, kaçırarak	6	2,7
	Başlık parası ile	0	0

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada üniversite mezunu çalışan evli bireylerde nedensellik-sorumluluk yükleme tarzları, algılanan güç ve evlilik çatışmasına ilişkin veriler Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Çatışması Ölçeği (EÇÖ), İlişkilerde Yükleme Ölçeği (İYÖ) ve Çift Güç Ölçeği (ÇGÖ) ile elde edilmiştir.

3.3.1. Evlilik Çatışması Ölçeği

Evlilik Çatışması Ölçeği (EÇÖ) (bkz. Ek 1), eşler arasında evlilik çatışmasının yaygınlık ve sıklığını belirlemek amacıyla Hatipoğlu (1993) tarafından geliştirilmiş olan ölçek 70 çatışma konusunun listesinden oluşmaktadır.

Hatipoğlu (1993) çalışmasında, evlilik çatışması ölçeğinde, her bir çatışma meselesinde, partnerlere ilk olarak, bu meselenin ilişkilerinde mevcut olup olmadığı sorulmuş, şayet mevcut ise bu 1 olarak, mevcut değilse bu 0 olarak kodlanmıştır. Mevcut olma durumunda, partnerlere çatışma meselesinin sıklığını sırasıyla 1, 2, 3, 4 şeklinde değerlendirilen “yılda bir ya da iki kez”, “ayda bir ya da iki kez”, “haftada bir ya da iki kez” ve günde bir ya da iki kez” şeklindeki alternatiflerden birini seçerek belirtmeleri istenmiştir. Evlilik çatışma meselelerinin yaygınlığı ve sıklığı açısından iki skor hesaplanmıştır: *Çatışma Yaygınlık Puanı (Conflict Expansion Score / CES)*: Her bir partner tarafından bildirilen çatışan meselelerin toplanmasıyla hesap edilmiştir. Çatışma yaygınlık puanı, 0'dan 70'e kadar değişiklik göstermiştir. *Çatışma Sıklık Puanı (Frequency of Marital Conflict Score / FMCS)*: Bu, partner tarafından yanıt verilen her bir çatışma meselesi için olan puanların toplanması ve daha sonra elde edilen sonucun her bir partnerin çatışma yaygınlık puanına bölünmesiyle ortalama skor olarak hesaplanmıştır yani çatışma yarattığı söylenen maddelere karşılık gelen puanların (1=yılda 1-2 kez gerginlik yaratıyor, 2=ayda 1-2 kez gerginlik yaratıyor, 3=haftada 1-2 kez gerginlik yaratıyor ve 4=günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor) toplanıp çatışma yaygınlık puanına bölümüdür. Çatışma sıklık puanı, 1'den 4'e kadar değişiklik göstermektedir.

Evlilik Çatışması Ölçeği (MCQ), verilerden ortaya çıkarılan cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı .91 olarak bulunmuştur. Yüz-görünüş (face) geçerliği; evlilik

çatışması ölçeği farklı yaş, meslek ve eğitim seviyelerinden gelen çiftlere verilmiştir. Daha sonra, onlardan maddelerin netliğine ve bu maddelerin evlilik çatışma kavramına ne kadar iyi uyduğuna karar vermeleri istenmiş, tavsiyeleri aldıktan sonra gerekli değişiklikler yapılmıştır. Yapı geçerliği için; ölçek, 10 tane boşanmış ve 35 tane evli deneğe verilmiştir. Boşanmış deneklerden evlilikleri esnasında yaşadıkları çatışmanın yaygınlığını ve çatışmanın sıklığını belirtmeleri istenmiştir. Hatipoğlu (1993) çalışmasında, evlilik çatışması ölçeğine olan yanıtlarda sosyal arzu edilebilirliğin etkisini incelemek için Türk kültürüne Berberoğlu ve Martin (1991) tarafından uyarlanan Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası (MS-SD) kullanmıştır. Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası (MS-SD), evlilik çatışması ölçeği ile birlikte 35 evli deneğe verilmiştir. Evlilik Çatışması Ölçeği'nden elde edilen iki skor, yani çatışma yaygınlık ve çatışma sıklık puanları deneklerin Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası skorlarıyla ilişkili bulunmuştur, Çatışma yaygınlık puanı ile Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası puanı arasındaki korelasyon ($r = .16$) ve çatışma sıklık puanı ile Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası puanı arasındaki korelasyon ($r = .12$)'dir (Hatipoğlu, 1993).

Evlilik Çatışması Ölçeği (bkz- Ek 1) için yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, bireylerin evlilik çatışmalarını ölçmek için kullanılacak bir araç olduğunu göstermiştir (Hatipoğlu, 1993).

3.3.2. Çift Güç Ölçeği

Çift Güç Ölçeği (ÇGÖ) (bkz. Ek 2) (Couple Power Scale), evli bireylerin eşlerine yönelik algıladıkları gücü ölçmek amacıyla Brigham Young Üniversitesi'nde yürütülen Olgunlaşmış Aileler Projesi kapsamında oluşturulmuştur. Projede yer alan araştırmacılar evlilerde gücü araştıran önceki çalışmalarda (Ball, Cowan ve Cowan, 1995; Crosbie-Burnett ve Giles- Sims, 1999; Lindahl ve ark., 2004; Sagrestano ve ark., 1999) kullanılan ölçeklerden maddeler alarak 20 maddelik bir ölçek oluşturmuşlardır. Ölçek Olgunlaşmış Aileler Projesinin beş aşamasında uygulanmış ve ikinci aşamasından itibaren 5 madde kuramsal ve istatistiksel nedenlerle ölçekten çıkartılmıştır. Ölçek maddeleri beş derece üzerinden puanlanmaktadır ve "1" kesinlikle katılıyorum, "5" ise kesinlikle katılmıyorum

anlamına gelmektedir. Ölçeğin son hali beşli likert tipi 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte bulunan 6. ve 8. madde ters kodlanmaktadır. Bu maddelerin ters kodlaması yapıldıktan sonra toplam güç puanının hesaplanması için maddelerin toplamı veya ortalaması kullanılabilir. Ölçekten alınan puanların artması, evli bireylerin eşlerine yönelik algıladıkları gücün arttığına işaret etmektedir.

ÇGÖ (bkz. Ek 2), toplam puan üzerinden değerlendirilebileceği gibi Cromwell ve Olson'ın (1975) önerdiği kuramsal çerçevede doğrultusunda “güç süreçleri” ve “güç sonuçları” olarak adlandırılan iki alt boyut temelinde değerlendirilebilmektedir. Güç süreçleri alt boyutu 9 maddeden (örn; evlilik sorunlarımızla ilgili görüşlerimi eşime rahatça anlatabilirim); güç sonuçları alt boyutu 6 maddeden (örn; çocuklar konusunda, son sözü söyleyen genellikle eşimdir) oluşmaktadır. Olgunlaşmış Aileler Projesinin beş aşamasında uygulanan ÇGÖ'nün Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları erkekler ve kadınlar için ayrı ayrı hesaplanmış ve bu değerlerin .91 ve .92 arasında değiştiği görülmüştür.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması kapsamında, kartopu örnekleme yöntemiyle 95'i kadın (%56.2), 74'ü erkek (%43.8), toplam 169 evli bireye ulaşılmıştır. Ayrıca, iki katılımcı da kişisel bilgi formunu yanıtlamamıştır. Bu katılımcılar çalışma kapsamındaki ölçekleri eksiksiz bir biçimde yanıtladıkları için demografik değişkenlere ilişkin analizler dışındaki analizlere dâhil edilmişlerdir. Bu doğrultuda çalışma, 171 evli bireyle gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaşları 24 ile 55 arasında değişmektedir ve yaş ortalamaları 34.32'dir (ss=6.75). Kadınların yaş ortalaması = 33.14, ss=6.38; erkeklerin yaş ortalaması = 35.81, ss=6.96). Katılımcıların evlilik süresi 1 yıl ile 30 yıl arasında değişmektedir. Ortalama evlilik süresi = 13.05 yıldır.

3.3.3. İlişkilerde Yükleme Ölçeği

İlişkilerde Yükleme Ölçeği (İYÖ) (bkz. Ek 3), Fincham ve Bradbury (1992) tarafından kuramsal olarak tartışılan farklı yükleme boyutlarını ölçebilmek amacıyla geliştirilmiştir. İYÖ'de yüklemeler, 4 olumsuz hipotetik eş davranışı ile değerlendirilmekte (örn: eşiniz söylediğiniz bir şeyi eleştiriyor ya da eşiniz size karşı soğuk ve mesafeli davranıyor) ve her bir davranış 6 farklı ifade (örn: eşimin bu

davranışı kendi ile ilgili bir nedene bağılıydı ya da eşim beni eleştirdiği için suçlanmayı hak etmiştir) içermektedir. Nedensellik yükleme boyutunu odak, istikrarlılık, genellik boyutları değerlendirmekte olup; niyet, güdü, suçlama ise sorumluluk boyutunu içermektedir. Toplam 24 ifade bulunmaktadır. Davranışlarla ilgili ifadelerin her biri 6'lı likert tipi derecelendirmeye değerlendirilmekte ve her bir davranış sırayla 1 ile 6 puan arasında (örn: 1= tamamen yanlış, 6= tamamen doğru) puan almaktadır. Farklı yükleme boyutlarını değerlendiren ifadelere verilen puanlar ayrı ayrı toplanarak yükleme alt boyutlarına ait puanlar elde edilmektedir. Elde edilen bu puanlar ile nedensellik yüklemesi ve sorumluluk yüklemesi toplam puanlarına ulaşılmaktadır. Dört olumsuz davranışın altında yer alan yükleme boyutları seçkisiz sırada verilmektedir.

İlişkilerde Yüklem Ölçeği' nin (bkz. Ek 3) Türkçe' ye uyarlaması Tutarel - Kışlak (1999) tarafından yapılmıştır. Bu amaçla ölçek önce araştırmacı tarafından Türkçe' ye çevrildikten sonra 5 uzman psikolog ve 1 yabancı dil uzmanı tarafından kontrol edilerek düzeltilmiştir. Güvenirlik konusunda araştırmacı ölçeğin nedensel ve sorumluluk yüklemeleri ve bu boyutların alt boyutlarına ilişkin toplam puanlar arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Sonuçlara bakıldığında, nedensellik alt boyutunda; odak ve istikrarlılık alt boyutlarına ilişkin korelasyon değeri .46; genellik ve istikrarlılık arasındaki korelasyon değeri .34 ve genellik ve istikrar boyutları arasındaki korelasyon da .59 olduğu bulunmuştur. Sorumluluk yüklemesinin alt boyutları incelendiğinde, niyet ve güdü yüklemeleri arasındaki korelasyon .79; niyet ve suçlama arasındaki korelasyon .69 ve güdü ve suçlama arasındaki korelasyon .72 olarak belirlenmiştir. Geçerlik konusunda ölçeğin bu alanda kullanılan aile yapısı değerlendirme aracı ve evlilik uyum ölçeği ile ilişkileri incelenmiş ve sonuçlar anlamlı bulunmuştur. Sonuç olarak ölçek güvenilir ve geçerli bir amaç olarak kabul edilmiştir (Tutarel Kışlak, 1999).

3.3.4. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu (bkz. Ek 4) bu araştırma için düzenlenmiştir. Form, evli bireylerin demografik özellikleriyle ilgili bilgileri elde etmek amacıyla geliştirilmiş olup evli bireylere ait demografik özelliklerin sorulduğu toplam 7 sorudan oluşmaktadır. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir düzeyi,

evlilik süresi, çocuk sahibi olma durumu ve evlenme biçimi ile ilgili sorular yer almaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler Kayseri ilinde ikamet eden, araştırmaya katılmaya gönüllü üniversite mezunu çalışan bireylerin ‘Kişisel Bilgi Formu’, ‘Evlilik Çatışması Ölçeği’, ‘Çift Güç Ölçeği’ ve ‘İlişkilerde Yükleme Ölçeği’ ne verdiği yanıtlardan oluşmuştur. Ölçeklerin hepsi ayrı ayrı bir araya getirilerek bir ölçek bataryası oluşturulmuş ve zarf içine ölçekler konularak katılımcılara elden verilmiştir. Ölçekler katılımcılara zarf içinde verilmiş ve tekrar kapalı zarf içinde geri alınmıştır. Örneklemi oluşturacak kişilere araştırmacı tarafından ulaşılmıştır. Katılımcılar ölçekleri iş yerlerinde ya da evlerinde doldurmuştur. Her iki eşe aynı anda uygulama yapıldığında, eşlerin birbirlerinin yanıtlarını görmemesine özen gösterilmiştir. Araştırma için genel açıklayıcı ifade, ölçeklere geçmeden yazılan yazıda aktarılmıştır. Yönergede her eşin ölçekleri diğerinden bağımsız olarak doldurması gerektiği, verecekleri yanıtların yalnızca araştırma amaçlı kullanılacağı ve yalnızca araştırmacı tarafından bilineceği belirtilmiştir.

Ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Korelasyonu analizi kullanılmıştır. Ölçeklerin birbirini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Katılımcıların cinsiyet ve çocuk sahibi olup olmamalarına göre yapılan karşılaştırmalı analizinde Bağımsız İki Grup t testi uygulanmış; evlenme biçimi, evlilik süresi ve gelir düzeyine göre karşılaştırmalı analizinde Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır. Varyans Analizinde gruplar arası anlamlı farklılıklar görüldüğünde, farklı grupları belirleyebilmek için LSD Post Hoc analizi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma problemlerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın ana problemi olan üniversite mezunu çalışan evli bireylerde nedensellik-sorumluluk yükleme tarzları ve algılanan güç ile evlilik çatışması arasında anlamlı bir ilişki var mı sorusu ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Aynı zamanda üniversite mezunu çalışan evli bireylerde nedensellik-sorumluluk yükleme tarzları ve algılanan gücün evlilik çatışmasının önemli bir yordayıcısı olup olmadığına bakılmıştır. Ek olarak üniversite mezunu çalışan evli bireylerdeki nedensellik-sorumluluk yükleme tarzları ve algılanan güç ile evlilik çatışması bazı sosyodemografik değişkenler açısından incelenmiştir.

Tablo 2: *Nedensellik Yükleme Boyutu ve Sorumluluk Yükleme Boyutu, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışması Arasındaki İlişkiye Ait Sonuçların Karşılaştırılması*

Tablo 2’de görüldüğü gibi yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda elde edilen sonuçlara göre algılanan güç ile çatışma yaygınlık puanı arasında negatif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = -0.52$, $p < .01$). Evlilik çatışmasını çok yaşayan ilişkilerde algılanan güç düşükken, evlilik çatışmasının az olduğu ilişkilerde algılanan güç yüksektir.

Algılanan güç ile çatışma sıklık puanı arasında negatif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = -.54$, $p < .01$). Evlilik çatışmasını sıklıkla yaşayan ilişkilerde algılanan güç düşükken, evlilik çatışmasının nadir yaşandığı ilişkilerde algılanan güç yüksektir.

Çatışma yaygınlık puanı ve çatışma sıklık puanı arasında pozitif yönlü, çok güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .87$, $p < .01$). Bu iki puan, evlilikte çatışma ölçeğinin alt grupları olduğu için korelasyon analizi sonucu ortaya çıkan bu güçlü ilişki, evlilikte çatışma ölçeğinin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Çatışma yaygınlık puanı ve nedensellik yükleme boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .42$, $p < .01$). Evlilik çatışmasını yaygın

olarak yaşıyan ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar nedenlere yüklenirken, evlilik çatışmasının yaygın olarak yaşanmadığı ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar daha az nedenlere yüklenmektedir.

Çatışma yaygınlık puanı ve sorumluluk yükleme boyutu arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .49, p < .01$). Evlilik çatışmasını yaygın olarak yaşıyan ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar sorumluluklara yüklenirken, evlilik çatışmasının yaygın olarak yaşanmadığı ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar sorumluluklara daha az yüklenmektedir.

Çatışma sıklık puanı ve nedensellik yükleme boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .45, p < .01$). Evlilik çatışmasını sıklıkla yaşıyan ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar nedenlere yüklenirken, evlilik çatışmasını sıklıkla yaşamayan ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar daha az nedenlere yüklenmektedir.

Çatışma sıklık puanı ve sorumluluk yükleme boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .50, p < .01$). Evlilik çatışmasını sıklıkla yaşıyan ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar sorumluluklara yüklenirken, evlilik çatışmasının sıklıkla yaşanmadığı ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar sorumluluklara daha az yüklenmektedir.

Algılanan güç ile nedensellik yükleme boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .45, p < .01$). Algılanan gücün çok olduğu ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar nedenlere yüklenilirken, algılanan gücün az olduğu ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar daha az oranda nedenlere yüklenmektedir.

Algılanan güç ile sorumluluk yükleme boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .58, p < .01$). Algılanan gücün çok olduğu ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar sorumluluklarla ilişkilendirilirken, algılanan gücün az olduğu ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar daha az oranda sorumluluklarla ilişkilendirilmiştir.

Nedensellik yükleme boyutu ile sorumluluk yükleme boyutu arasında pozitif, çok güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .76, p < .01$). Bu iki boyut, ilişkilerde yükleme ölçeğinin alt boyutları olduğu için korelasyon analizi sonucu

ortaya çıkan bu güçlü ilişki, ilişkilerde yükleme ölçeğinin güvenilir olduğunu göstermektedir.

	A	B	C	D	E
A- Algılanan güç	1	-.52	-.54*	.45*	-.58*
B-Çatışma yaygınlık puanı	-.52*	1	.87	.42*	.49*
C- Çatışma sıklık puanı	-.54*	.87	1	.45*	.50*
D-Nedensellik yükleme boyutu	.45*	.42*	.45	1	.76
E-Sorumluluk yükleme boyutu	.58*	.49*	.50	.76	1

Tablo 3: *Nedensellik Yükleme Boyutu, Sorumluluk Yükleme Boyutu ve Evlilik Çatışması Arasındaki İlişkiye Ait Regresyon Analizi Sonuçları*

Tablo 3'e göre yapılan regresyon analizinde nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutlarının, çatışma yaygınlığı puanı üzerindeki etkisini açıklamaya çalışan modelin anlamlı olduğu bulunmuştur ($F(2,223) = 36.69, p < 0,01, r^2 = .25$). Çatışma yaygınlığı puanlarının %25'i nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutlarıyla açıklanabilir. Regresyon formülü şu şekildedir, çatışma yaygınlığı = $-.508 + (1.4 \times \text{nedensellik yükleme boyutu}) + (5.4 \times \text{sorumluluk yükleme boyutu})$. Yapılan diğer regresyon analizinde ise nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutlarının, çatışma sıklığı puanı üzerindeki etkisini açıklamaya çalışan modelin anlamlı olduğu bulunmuştur ($F(2,223) = 40.12, p < 0,01, r^2 = .26$). Çatışma sıklığı puanlarının %26'sı nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutlarıyla açıklanabilir. Regresyon formülü şu şekildedir, çatışma sıklığı = $.788 + (.07 \times \text{nedensellik yükleme boyutu}) + (.17 \times \text{sorumluluk yükleme boyutu})$.

		B	Std. Hata	Beta	t	p	r ²
Çatışma yaygınlık puanı	Sabit	-.508	2.413		-.21	.83	
	Nedensellik	1.402	1.243	.101	1.13	.26	.25
	Sorumluluk	5.424	1.171	.416	4.63	.00	
Çatışma sıklık puanı	Sabit	.788	.081		9.76	.00	
	Nedensellik	.073	.042	.155	1.74	.08	.26
	Sorumluluk	.171	.039	.387	4.35	.00	

Tablo 4: Algılanan Güç ve Evlilik Çatışması Yaygınlığı Arasındaki İlişkiye Ait Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 4'te verildiği gibi yapılan regresyon analizinde algılanan gücün, çatışma yaygınlık puanı üzerindeki etkisini açıklamaya çalışan modelin anlamlı olduğu bulunmuştur ($F(1,224) = 81.55$, $p < 0,01$, $r^2 = .26$). Çatışma yaygınlığı puanlarının %26'sı algılanan güçle açıklanabilir. Regresyon formülü şu şekildedir, çatışma yaygınlığı = $47.08 - (8.08 \times \text{algılanan güç})$.

	B	Std. Hata	Beta	t	p	r ²
Sabit	47.08	3.45		13.62	.00	.26
Algılanan Güç	-8.08	.89	-.517	-9.03	.00	

Tablo 5: *Algılanan Güç ve Evlilik Çatışması Sıklığı Arasındaki İlişkiye Ait Regresyon Analizi Sonuçları*

Tablo 5'te görüldüğü gibi yapılan diğer regresyon analizinde algılanan gücün, çatışma sıklık puanını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmüştür ($F(1,224) = 93.92$, $p < 0,01$, $r^2 = .29$). Çatışma sıklığı puanlarının %29'u algılanan güçle açıklanabilir. Regresyon formülü şu şekildedir, çatışma sıklığı = $2.495 - (.288 \times \text{algılanan güç})$.

	B	Std. Hata	Beta	t	p	r ²
Sabit	2.495	.11		21.74	.00	.29
Algılanan Güç	-.288	.03	-.544	-9.69	.00	

Tablo 6: *Üniversite Mezunu Çalışan Evli Bireylerde Nedensellik ve Sorumluluk Yükleme Boyutları, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışmasının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması*

Tablo 6'da verildiği gibi yapılan t testi analizi sonrasında evlilik çatışması, algılanan güç, nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulunmuştur ($p > .05$).

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
Çatışma yaygınlık puanı	Kadın	113	17.34	11.87	1.07	.286
	Erkek	113	15.64	11.99		
Çatışma sıklık puanı	Kadın	113	1.44	.43	1,16	.246
	Erkek	113	1.37	.38		
Algılanan güç	Kadın	113	3.85	.78	1.316	.189
	Erkek	113	3.72	.74		
Nedensellik yükleme boyutu	Kadın	113	2.91	.89	.668	.505
	Erkek	113	2.83	.84		
Sorumluluk yükleme boyutu	Kadın	113	2.42	.92	.550	.583
	Erkek	113	2.36	.91		

Tablo 7: *Nedensellik ve Sorumluluk Yükleme Boyutları, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışmasının Evlenme Biçimine Göre Karşılaştırılması*

Tablo 7’de görüldüğü gibi yapılan anova testi sonuçlarına göre evlilik çatışması, algılanan güç, nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları ölçek puanlarının evlenme biçimine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulunmuştur ($p > .05$).

	N	\bar{X}	SS	F	p
Çatışma yaygınlık puanı	226	16.49	11.93	1.113	.337
Çatışma sıklık puanı	226	1.40	.40	1.524	.209
Algılanan güç	226	3.78	.76	.207	.892
Nedensellik yükleme boyutu	226	2.87	.86	.622	.602
Sorumluluk yükleme boyutu	226	2.39	.91	.025	.995

Tablo 8: *Nedensellik ve Sorumluluk Yükleme Boyutları, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışmasının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması*

Tablo 8’e göre anova testi sonuçlarına göre evlilik çatışması, nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları ölçek puanlarının evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulunmuştur ($p > .05$). Algılanan güç puanının evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur ($F(4,221) = 3.156$, $p < 0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan LSD Post-Hoc analizinde evlilik süresi 5-10 yıl arasında olanların (Ortalama skor = 3.59), evlilik

süresi 2-5 yıl arasında olanlara(Ortalama skor = 4.06), göre algılanan güç açısından anlamlı olarak daha düşük puana sahip olduğu görülmüştür.

	N	\bar{X}	SS	F	p
Çatışma yaygınlık puanı	226	16.49	11.93	1.116	.35
Çatışma sıklık puanı	226	1.40	.40	.596	.666
Algılanan güç	226	3.78	.76	3.156*	.015
Nedensellik yükleme boyutu	226	2.87	.86	1.836	.123
Sorumluluk yükleme boyutu	226	2.39	.91	.457	.767

Tablo 9: *Nedensellik ve Sorumluluk Yükleme Boyutları, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışmasının Çocuk Sahibi Olmaya Göre Karşılaştırılması*

Tablo 9'a göre yapılan t testi analizi sonrasında çatışma sıklığı, algılanan güç, nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları ölçek puanlarının çocuk sahibi olmaya göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulunmuştur ($p > .05$). Çatışma yaygınlık puanına göre çocuk sahibi olan çiftlerde daha yaygın evlilik çatışması olduğu tespit edilmiştir ($t = 2.328, p < .05$).

Ölçekler	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
Çatışma yaygınlık puanı	Çocuk sahibi	168	17.43	12.53	2.328*	0.21
	Çocuk sahibi değil	58	13.74	9.58		
Çatışma sıklık puanı	Çocuk sahibi	168	1.43	.41	1.675	.097
	Çocuk sahibi değil	58	1.33	.37		
Algılanan güç	Çocuk sahibi	168	3.74	.75	-1.415	.160
	Çocuk sahibi değil	58	3.91	.79		
Nedensellik yükleme boyutu	Çocuk sahibi	168	2.86	.86	-.273	.786
	Çocuk sahibi değil	58	2.90	.88		
Sorumluluk yükleme boyutu	Çocuk sahibi	168	2.38	.89	-.121	.904
	Çocuk sahibi değil	58	2.40	.99		

Tablo 10 *Nedensellik ve Sorumluluk Yükleme Boyutları, Algılanan Güç ve Evlilik Çatışmasının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması*

Tablo 10'a göre yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre çatışma yaygınlık, algılanan güç, nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları ölçek puanlarının gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulunmuştur ($p > .05$). Çatışma sıklık puanının gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur ($F(2,223) = 3.797, p < 0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan LSD Post-Hoc analizinde düşük gelir düzeyine sahip grubun (Ortalama skor = 1.78) orta gelir düzeyine göre (Ortalama puan = 1.40) anlamlı olarak daha yüksek çatışma sıklık puanına ve yine düşük gelir düzeyine sahip grubun (Ortalama skor = 1.78) yüksek gelir düzeyine göre (Ortalama skor = 1.34) anlamlı olarak daha yüksek

çatışma sıklık puanına sahip olduğu görülmüştür. Orta ve yüksek gelir düzeylerine sahip gruplar arasında çatışma sıklık puanlarına göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

	N	\bar{X}	SS	t	P
Çatışma yaygınlık puanı	226	16.49	11.93	1.458	.235
Çatışma sıklık puanı	226	1.40	.40	3.797*	.024
Algılanan güç	226	3.78	.76	.816	.444
Nedensellik yükleme boyutu	226	2.87	.86	.928	.397
Sorumluluk yükleme boyutu	226	2.39	.91	.880	.416

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada, üniversite mezunu çalışan evli bireylerde nedensellik-sorumluluk yükleme tarzları ile evlilikte algılanan gücün evlilik çatışması ile arasında ilişki olup olmadığının araştırılması hedeflenmiştir.

Çalışmadaki bulgular doğrultusunda elde edilen verilerin ilgili yazınla tartışması yapılmıştır.

5.1. Yükleme Tarzları ve Evlilik Çatışması

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, çatışma yaygınlık puanı ve çatışma sıklık puanı ile nedensellik yükleme boyutu ve sorumluluk yükleme boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki görülmektedir. Bunun yanında nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutlarının çatışma yaygınlığını arttırdığı tespit edilmiştir. Sonuca göre, hem nedensellik hem de sorumluluk yüklemelerinin evlilik çatışması ile ilişkili olduğu söylenebilir. Literatüre bakıldığında ise, yükleme tarzlarının ilişkilerde çatışma çalışmaları için önemli olmasının nedeni, bir ilişkide özgül olay ve davranışlar rutin çatışmalara yol açabilirken, bu çatışmaların nedenlerine ilişkin olarak yaptığımız yüklemelerin çok daha derin ve şiddetli çatışmalara yol açabildiğini söylemek mümkündür (Dönmez, 2009). Olumsuz yüklemeler yaparsak eşimiz hakkında olumsuz düşünürsek daha çok kızmamız ve giderek daha fazla alt üst olmamız olasıdır. Daha sonra, eşimize olumsuz yaklaşabilir ya da daha kötüsünü yapabilir, o bize olumlu yaklaştığında bile olumsuz karşılık verebiliriz. Olumsuz yüklemeler yapma, çatışma çözümünü daha da zorlaştırmak eğilimindedir ve daha düşük düzeyde doyumla ilişkilidir (Fincham ve Bradbury, 1993). Literatürde bu konuda çok fazla bilgiye rastlanmamakla birlikte hem nedensellik hem de sorumluluk yüklemelerinin evlilik doyumunu ve/veya uyumu ile ilişkili olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Fincham ve Bardbury, 1987; Fincham ve Bardbury, 1990; Fincham ve Bardbury, 1993; Akfırat, 1995; Tutarel-Kışlak, 1995, 1997; Fincham ve Bradbury, 1997).

Shutz (1999) 25 evli çiftle yaptığı bir çalışmada yıpranmamış (iyi giden) yakın ilişkilerde bile eşlerin, çatışmaları kendilerine hizmet edecek bir biçimde

çarpıttıklarını ve her iki eşin de kendi gereksinimlerini ve incinmiş duygularını vurgulayarak kendi davranışlarını haklı ya da mazur gösteren yönlere gönderme yapmak eğiliminde olduklarını tespit etmiştir.

Tutarel-Kışlak (1995), cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemelerini incelediği doktora tezinde eşleri ile uyumsuz ya da depresif olan çiftlerin nedensel yüklemelerden daha çok sorumluluk yüklemelerini kullandıklarını bulmuş ve bireylerin uyumun artmasına ve depresyonun düşmesine bağlı olarak olumsuz eş davranışına bile olumlu tepki verdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, eşleri ile uyumsuz olanların uyumlu olanlara göre olumsuz eş davranışlarına daha fazla yükleme yaptıklarını belirtmiştir. Bradbury ve Fincham (1992), yaptıkları araştırmada stresli ve stressiz çiftlerin yüklemelerinin ve evlilik doyumlarının farklılaştığını ortaya saptamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre stresli eşler, stressiz eşlere göre olumsuz ilişki olaylarını genel, kalıcı olarak görmekte ya da bu olayları eşlerinin olumsuz özelliklerine yükleme eğilimi göstermektedir. Tam tersine stresli olmayan çiftler, olumlu ilişki olaylarını genel ve kalıcı nedenlere yükleme eğilimindedir. Diğer yandan stresli çiftler, olumsuz olayların öneminin abartılmasına yol açacak biçimde yüklemeler yapmaktadırlar. Bu durum stressiz çiftlerde ise tam tersidir.

5.2. Algılanan Güç ve Evlilik Çatışması

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, evlilik çatışması ile algılanan güç arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Algılanan güç azaldıkça evlilik çatışması artmaktadır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgular incelendiğinde, algılanan güç ile çatışma yaygınlık puanı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Evlilik çatışmasının yaygın olarak yaşandığı ilişkilerde algılanan güç düşükken, çatışmanın daha az yaşandığı ilişkilerde algılanan güç yüksek olarak bulunmuştur. Aynı şekilde evlilik çatışması sıklığı ile algılanan güç arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Evlilik çatışmasının sıklıkla yaşandığı ilişkilerde algılanan güç düşükken, çatışmanın daha az sıklıkta yaşandığı ilişkilerde algılanan güç yüksek olarak bulunmuştur. Literatürdeki araştırmalara bakıldığında, evlilikte algılanan güç arttıkça, evlilik doyumunun arttığı ve gücün evlilikte çeşitli kazançlarla ilişkili

olduğu söylenmiş ve yatırım modeline göre açıklanmıştır. Yatırım modeline göre (Rusbult, 1980a; 1983), ilişki için ödenen bedeller azaldıkça ve ilişkiden elde edilen ödüller arttıkça kişilerin ilişkilerinden aldıkları doyum yükselir. Sonuç olarak, yapılan çalışmalarda eşe yönelik algılanan güç arttıkça evlilik doyumunun artması gücün daha fazla ödül ve daha az bedelle ilişkili olmasına bağlanmaktadır. Bu bulgunun yurt dışında yapılan diğer çalışmaların bulguları ile de tutarlı olduğu belirtilmektedir (akt., Kaynak Malatyalı, 2014).

Aynı zamanda evlilik doyumu ile algılanan güç arasındaki ilişkiye bakıldığında, güç dengesinin eşitlikçi olduğu çiftlerde evlilik doyumunun en yüksek olduğu, eşler arasındaki güç eşit olmadığı, özellikle kadının baskın olduğu evliliklerde, doyumun daha düşük olduğu bulunmuştur (Bean, Curtis ve Marcum, 1977; Gray-Little ve Burks, 1983). Bununla birlikte, daha mutlu evliliklerin erkeğin gücünün yüksek olduğu evlilikler olduğu ve bu evliliklerde erkeğin problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu da bulgular arasındadır (Kolb ve Stratus, 1974).

Yapılan diğer çalışmalarda, evliliklerde erkeğin sahip olduğu düşük gücün onun saldırganlık düzeyini arttırdığını, eşlerine göre daha az güce sahip olan erkeklerin eşlerine daha fazla fiziksel istismar uyguladıklarını (Babcock, Waltz, Jacobson, ve Gottman, 1993); kadının daha baskın olduğu ilişkilerde cinsel şiddete uğrama ihtimalinin daha yüksek olduğunu erkeklerin sahip oldukları güçten duydukları memnuniyetsizliğin eşlerine uyguladıkları fiziksel ve psikolojik istismarı arttırdığını göstermektedir (Babcock, Waltz, Jacobson, ve Gottman, 1993). Ayrıca, erkeklerin kadınlara yönelik güçlerini kaybetme algılarının, kadınları daha olumsuz değerlendirmelerine neden olduğu bulunmuştur (Herrera, Expósito, ve Moya, 2012) ve bunun onların kadınlara yönelik saldırganlıklarını arttırdığı öne sürülmüştür. Araştırmacılar (Babcock ve ark., 1993) evliliklerinde güçsüz olan erkeklerin daha saldırgan olmasını gücü geri kazanma girişimi olarak yorumlamışlardır. Eşleri tarafından saldırıya maruz kalan kadınların eşlerinin bunu kendilerini kontrol etmek için kullandıklarını rapor etmeleri bu yorumu desteklemektedir.

Toplumsal yapı içerisinde erkekler, kadınlardan daha fazla güce sahip olmuşlardır ve bu güç ilişkilerde farklılığa yol açmaktadır. Yapılan bir dizi araştırmaya göre kocaların güç için güdülenmişlik düzeyi arttıkça, kadının mesleki

başarısının azaldığı; erkeklerdeki yüksek güç güdüsünün yüksek ayrılma ve boşanma oranlarıyla ilişkili olduğu görülmüştür (Dönmez, 2009). Bu açıdan değerlendirildiğinde, araştırma sonuçlarının eğitilmiş ve çalışan eşlerdeki güç algısı ile evlilik çatışmasının önemini göstermektedir.

5.3. Sosyodemografik Veriler

Bu araştırmada üniversite mezunu çalışan evli bireylerde nedensellik-sorumluluk yükleme tarzları ve algılanan güç ile evlilik çatışması arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 113 evli çift dâhil edilmiştir (113 kadın ve 113 erkek); elden verilen Kişisel Bilgi Formu ile cinsiyet, eğitim düzeyi, evlenme biçimi, evlilik süresi, gelir düzeyi, çocuk sahibi olup olmama bilgilerine ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalar erkek ve kadınların, farklı roller ve aktivite alanları ve farklı akrabalık gruplarına ait olma ihtiyacı nedeniyle kadınların daha fazla gücü arzu etmesine bağlı olarak çatışmaya sahip olabileceklerini belirtmiştir (Hawkins, 1980).

Araştırmanın sonuçlarına göre, sonrasında evlilik çatışması, algılanan güç, nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulunmuştur. Türkiye’de evlilikte çatışma üzerine ilk çalışma Tezer (1986) tarafından yapılmıştır ve Tezer’in (1986) Ankara İli Merkez İlçesi’nde toplam 104 evli çift (208 kişi) ile yaptığı “Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum” çalışmasında çatışmanın yaygınlığı ve sıklığının cinsiyete bağlı olmadığı, çatışmanın yarattığı gerginliğin ise kadınlarda erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu, eşler arasındaki çatışmanın yaygınlığı, sıklığı ve yarattığı gerginliğin evlilik süresi ve öğrenim düzeyine göre değişmediği görülmüştür. Kadınların çatışmalarda kocalarını sorumlu olarak, erkeklerin ise kendilerini sorumlu olarak algıladıkları, çatışmaların sayıca az olarak algılanmasının kadınlarda evlilikte memnuniyeti arttırdığı bulunmuştur. Erkeklerde evlilikten memnuniyeti belirleyen değişkenlerin ise her iki eşinde çatışmasız bir ortam algılaması ve doğan çatışmaların kısa süreli olması belirlenmiştir.

Benzer şekilde başka bir çalışmada, Hatipoğlu’nun (1993), “Bazı Demografik Değişkenlerin ve Evlilik Çatışmasının Evli Eşlerin Evlilik Doyumundaki Rolü” çalışmasında, evlilik çatışmasının yaygınlığı erkek eşlerin evlilik doyumunu

açıklayan değişken olarak, evlilik çatışmasının yaygınlığı ve eğitim düzeyi kadın eşlerin evlilik doyumunu açıklayan değişken olarak bulunmuştur. Ovalı (2010) çalışmasında, kadınların çatışma yaygınlığı ve çatışma sıklığı ortalama puanlarının erkeklerin puanlarından daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Elde edilen bulgulara göre evlilik çatışması, algılanan güç, nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları ölçek puanlarının evlenme biçimine göre anlamlı düzeyde farklılıkların olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada ise, ailelerinin kararı ile evlenmiş eşlerin, kendi kararları ile evlenmiş eşlere oranla daha fazla çatışma yaşadıkları bulunmuştur (Hortaçsu, 2007). Bir başka çalışmada da görücü usulü evlenen bireyler ile kendi tercihi ile evlenen bireylerde sorun çözmede eşler arasındaki iletişime bakılmış ve kendi tercihleri ile evlenen bireylerde iletişimin daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Taştan, 1996). Benzer bir çalışmada evlenme biçiminin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirtilmiştir (Polat, 2006).

Araştırmadaki bulgulara göre, evlilikte algılanan güç puanının evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakıldığında da evlilik süresi 5-10 yıl arasında olanların, evlilik süresi 2-5 yıl arasında olanlara göre algılanan güç açısından anlamlı olarak daha yüksek puana sahip olduğu görülmüştür. Tezer'in (1986) 104 evli çift ile yaptığı "Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum" çalışmasında evlilikteki çatışmanın yarattığı gerginliğin kadınlarda erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu, eşler arasındaki çatışmanın yaygınlığı, sıklığı ve yarattığı gerginliğin evlilik süresi ve öğrenim düzeyine göre değişmediği görülmüştür.

Araştırmaya katılan çiftlerden çocuk sahibi olanlarda evlilik çatışmasının daha yaygın olduğu tespit edilmiştir. Çocuk sahibi olan çiftler anlamlı düzeyde çocuk sahibi olmayanlara göre daha yaygın biçimde evlilik çatışması yaşamaktadır. Benzer bir şekilde başka bir çalışmada, evlilik uyumu ve çocuk sahibi olma arasındaki ilişkinin araştırıldığı 1535 evli bireyle yapılan bir çalışmada, çocuk sahibi olmanın evlilik yapısında (örneğin, az iletişim, gelirden sıkıntılar, iş bölümü) farklılıklar oluşturduğu ve bunların da evlilik uyumunu azalttığı tespit edilmiştir (Hicks ve Platt, 1970). Konuyla ilgili yapılan bir araştırmada da elde edilen bulgularla tutarlı olarak

çocuk sayısının artmasıyla eşler arası şiddet olaylarının da arttığı sonucuna varılmıştır (Büyükgök, 2007).

Bu çalışmada düşük gelir düzeyine sahip grubun orta gelir düzeyine göre daha az sıklıkta çatışma yaşadığı saptanmıştır. Aynı şekilde, orta gelir düzeyine sahip grubun da yüksek gelir düzeyine göre daha az sıklıkta çatışma yaşadığı tespit edilmiştir. Bulgulara göre, gelir düzeyi arttıkça çatışma sıklığının da arttığı söylenebilir. Bu araştırmada örnekleme oluşturan kadınların da üniversite mezunu ve bir işte çalışıyor olmaları gelir düzeyinde önemli bir belirleyici durumundadır. Bu durumu kadının çalışma hayatında aktif yer alması ile birlikte değişen aile yapısı ve eşler arasındaki rollerin değişimi ile de açıklamak mümkündür. Çift kariyerli eşlerin iş yönetimi ve aile sorumluluğunda birçok sorunla karşılaştığı bilinmektedir. Üstelik her ayrı iş ve kariyer stres ve problemleri, eşler arasındaki uyumu da etkilemektedir (Cascio, 1992).

6. SONUÇLAR

Araştırma sonuçlarına göre; evlilik çatışması ile algılanan güç arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Algılanan güç azaldıkça evlilik çatışması artmaktadır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgular incelendiğinde, algılanan güç ile çatışma yaygınlık puanı arasında negatif yönde güçlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Evlilik çatışmasının yaygın olarak yaşandığı ilişkilerde algılanan güç düşükken, çatışmanın daha az yaşandığı ilişkilerde algılanan güç yüksek olarak bulunmuştur. Aynı şekilde evlilik çatışması sıklığı ile algılanan güç arasında negatif yönde güçlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Evlilik çatışmasının sıklıkla yaşandığı ilişkilerde algılanan güç düşükken, çatışmanın daha az sıklıkta yaşandığı ilişkilerde algılanan güç yüksektir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında, çatışma yaygınlık puanı ve çatışma sıklık puanı ile nedensellik yükleme boyutu ve sorumluluk yükleme boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki görülmektedir. Bunun yanında nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutlarının çatışma yaygınlığını arttırdığı tespit edilmiştir. Sonuca göre, hem nedensellik hem de sorumluluk yüklemelerinin evlilik çatışması ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada algılanan güç ile nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutları arasındaki bulgulara bakıldığında; pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Algılanan gücün çok olduğu ilişkilerde yaşanan olumsuzluklar hem durumsal nedenlere hem de sorumluklara yüklenebilmektedir.

Nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutlarının evlilik çatışmasını ne derece yordadığı ile ilgili elde edilen bulgulara bakıldığında, nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutlarının evlilik çatışması yaygınlığının ve evlilik çatışması sıklığının anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre, çatışma yaygınlığı puanlarının %25'i, çatışma sıklığı puanlarının ise %26'sı nedensellik ve sorumluluk yükleme boyutlarıyla açıklanabilir.

Aynı şekilde algılanan güç değişkeninin evlilik çatışmasını ne derece yordadığı ile ilgili yapılan analiz sonuçlarına göre, algılanan gücün çatışma yaygınlık

ve çatışma sıklık puanlarını anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, çatışma yaygınlığı puanlarının %26'sı algılanan güç ile açıklanabilir. Yapılan diğer analiz sonuçlarına göre; çatışma sıklığı puanlarının da %29'u algılanan güç ile açıklanabilir.

Araştırmamızda yapılan analiz sonrasında evlilik çatışması, algılanan güç, nedensellik ve sorumluluk yüklemeye boyutları ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre evlilik çatışması, algılanan güç, nedensellik ve sorumluluk yüklemeye boyutları ölçek puanlarının evlenme biçimine göre anlamlı düzeyde farklılıkların olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre evlilik çatışması ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeye boyutları ölçek puanlarının evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulunmuştur. Algılanan güç puanının ise evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakıldığında da evlilik süresi 5-10 yıl arasında olanların, evlilik süresi 2-5 yıl arasında olanlara göre algılanan güç açısından anlamlı olarak daha yüksek puana sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan çiftlerden çocuk sahibi olanlarda evlilik çatışmasının daha yaygın olduğu tespit edilmiştir. Çocuk sahibi olan çiftler anlamlı düzeyde çocuk sahibi olmayanlara göre daha yaygın biçimde evlilik çatışması yaşamaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, düşük gelir düzeyine sahip grubun orta gelir düzeyine göre daha az sıklıkta çatışma yaşadığı saptanmıştır. Aynı şekilde, orta gelir düzeyine sahip grubun da yüksek gelir düzeyine göre daha az sıklıkta çatışma yaşadığı tespit edilmiştir. Bulgulara göre, gelir düzeyi arttıkça çatışma sıklığının da arttığı söylenebilir.

Araştırma sonucunda elde edilen bütün bulguların ışığında, araştırmada ele alınan evlilikteki yüklemeye tarzları, algılanan güç ve evlilikteki çatışma düzeylerinin uyumlu, sağlıklı ve mutlu evliliklerin devamına olan etkisi daha geniş bir örnekleme araştırılabilir.

Kullanılan yükleme tarzları, algılanan g ve çatışma envanterleri, araştırmanın sınırlılıklarından dolayı sadece 113 evli ifte verilmiştir. İleriki çalışmalarda çatışmanın yoğun olarak yaşanması sonucu boşanmak üzere mahkemeye başvurmuş ya da başvurmayı düşünen çiftlere uygulanabilir. Böylece elde edilen sonuçların etkililiği ve kazanımların kalıcılığı artabilir.

Bu araştırma, klinik alandaki kurumlara ya da psikolojik danışmanlık merkezlerine başvuran ve çatışma yaşayan çiftleri içermemektedir. Bundan sonrası için kliniğe ya da danışmana başvurmuş çatışmalı çiftler ve boşanma aşamasındaki çiftleri de dâhil ederek karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.

Evliliklerinde atışma yaşayan ve bu durumdan olumsuz yönde etkilenen çiftler ve risk altında olduğu düşünülen aileler için çatışmayı çözme yönünde iletişim becerilerini geliştirmeleri ve doğru kullanmalarını sağlayacak bir eğitim programı geliştirilebilir. Ailelere verilecek iletişim becerileri eğitim programının uzun vadede bir etkisi olup olmadığını belirlemek amacıyla izleme çalışmaları yapılabilir.

Bu alışma Kayseri’de gerçekleştirilmiş ve bu sonuçlara Kayseri’de yaşayan evli bireylerin cevapları ile ulaşılmıştır. Ancak evliliğe bakış açısı bölge kültürüne göre değişkenlik gösterdiğinden aynı konu ülkenin farklı bölgelerinden örneklem oluşturularak çalışılabilir.

KAYNAKÇA

Ainsworth, M. D. Blehar, M. C., Waters, E., Wall, S. (2007). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Akfırat, F. (2002). *Çalışan ve Çalışmayan Kadınlarla Eşlerinin Nedensellik ve Sorumluluk Yüklemeleri ve Evlilik Doyumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Arık, I.A. (1996). *Motivasyon ve Heyecana Giriş*. İstanbul: Çantay Yayınevi.

Aytaç, S. (2001). *Çift Kariyerli Eşler ve Çalışma Yaşamındaki Yeri*. İstanbul: Ezgi Kitapevi.

Baron, R.A., ve Byrne, D. (2000). *Social Psychology*. Boston: Allyn and Bacon.

Bean, F. D., Curtis, R. L. ve Marcum, J. P. (1977). Familism And Marital Satisfaction Among Mexican Americans: The Effects of Family Size, Wife's Labor Force Participation, And Conjugal Power. *Journal of Marriage And The Family*, 759-767.

Blood, R. O. ve Wolfe, D. M. (1960). *Husbands and Wives*. The Dynamics of Married Living. New York, The Free Press.

Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and Anger*. New York, Basic Books.

Bowlby, J. (1988). Developmental Psychiatry Comes of Age. *American Journal of Psychiatry*, 145 (1), 1-10.

Bradbury, T.N., Fincham, F.D., ve Beach, S.R.H . (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: a decade in review. *Journal of Marriage and The Family*, 62, 964-980.

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*.Ankara: PegemA Yayıncılık.

Canel A.N. (2007). *Ailede Problem Çözme, Evlilik Doyumu ve Örnek Bir Grup Çalışmasının Sınanması*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Cromwell, R. E. ve Olsen, D. H. (1975). *Power in Families*. Sage: Oxford England.

Curun, F. (2001). *Yüklemeler, İletişim Çatışmaları, Cinsiyet ve Cinsiyet Rolü Yönelimi ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki*.Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Davey, A., Fincham, F.D., Beach, S.R.H., ve Brody, G.H. (2001). Attributions in marriage: examining the entailment model in dyadic context. *Journal of Family Psychology*, 15 (4), 721-734.

Doğan, H. (2010). *Evli bireylerin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleriyle evliliklerinde çatışma yaşama durumları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dönmez, A. (2009). *Yakın İlişkiler Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Dökmen, Ü. (2008). *İletişim Çatışmaları ve Empati*(38. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Dunbar, N. E. (2000). *Explication and Initial Test of Dyadic Power Theory*.Yayınlanmamış Doktora Tezi. Tucson: University of Arizona.

Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). *Evlilik İlişkilerini Geliştirme Kuram ve Uygulama*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Fincham, F.D., ve Bradbury, T.N. (1988). The impact of attributions in marriage: empirical and conceptual foundations. *British Journal of Clinical Psychology*, 27, 77-90.

Fincham, F.D., Beach, S.R.H., ve Bradbury, T.N. (1988). Marital Distress, Depression, and Attributions: Is the Marital Distress - Attribution Association an Artifact of Depression?. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57, 768-771.

Fincham, F.D., ve Bradbury, T.N. (1990). Attributions in marriage: review and critique. *Psychological Bulletin*, 107 (1), 3-33.

Fincham, F. D. ve Bradbury, T. N. (1992). Assessing attributions in marriage: The relationship attribution measure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62 (3), 457-468.

Fincham, F.D., ve Bradbury, T.N. (1993). Marital satisfaction, depression, and attributions: a longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64 (3), 442-452.

Fincham, F.D. (2003). Marital conflict: correlates, structure, and context. *American Psychological Society*, 14, 23-27.

Freedman, J.L., Sears, D.O., ve Carlsmith, J.M. (2003). *Sosyal Psikoloji*. (Çev: Ali Dönmez).Ankara:İmge Kitabevi.

French, J. R. P. ve Raven, B. H. (1959). The bases of social power. Studies in Social Power (3. Baskı) içinde (s.150-167). *United States of America ISR Survey Research Center*.

Fiske, S. ve Taylor, S. (1991). *Social Cognition*, New York: Mcgraw-Hill.

Gladding, S.(2002). *Family Therapy*. History, Theory and Practice. Pearson Education,Inc., Merrill Prentice Hall, New Jersey.

Gottman, J.M. (1983). (1994). Psychology and the study of marital process. *Annual Review of Psychology*, 49, 169-197.

Gottman,. J.M. ve ark. (1993). A theory of marital dissolution and stability. *Journal of Family Psychology*,7, 57-75.

Gray-Little, B. ve Burks, N. (1983). Power and satisfaction in marriage: A review and critique. *Psychological Bulletin*, 93(3), 513-538.

Günay Serra. (2007). *Evlilik Çatışması, Nedensellik ve Sorumluluk Yüklemeleri, Eşlerin Evlilik İlişkisinden Sağladıkları Genel Doyuma İlişkin Görüşleri ve Evliliğe İlişkin Değerlendirmeler Arasındaki İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Griffin, D. (1993). The metaphysics of measurement: The case of adult attachment. In K. Bartholomew, D. L. Perlman (Eds.). *Advances in Personal Relationships*. London: Jessica Kingsley.

Günay, O. (2007). *Evlilik Uyumu İle Kişisel Düşünme Modelleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Günay, S. (2007). *Evlilik Çatışması, Nedensellik-Sorumluluk Yüklemeleri, Eşlerin Evlilik İlişkisinden Sağladıkları Genel Doyuma İlişkin Görüşleri ve Evliliğe İlişkin Değerlendirmeler Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Haley, J. (1988). *İletişim: Psikolojik sorunlar ve psikoterapi* (çev. Ali Uzunöz). Ankara: Çark Kitabevi Yayınları.

Halloran, E. C. (1988). The role of marital power in depression and marital distress. *American Journal of Family Therapy*, 26(1), 3-14.

Hatipoğlu, Z. (1993). *Kadın ve Erkeklerin Evlilik Doyumlarında Evlilik Çatışmasının ve Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Hawkins, D.N. (1980). Unhappily Ever After: Effects of Long Term, Low Quality Marriages on Well-being, *Social Forces*, 84(1), 445-465.

Hazan, C. ve Shaver, P. R., (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 511-524.

Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 1, 1-22.

Heider, F. (1958). *The Psychology of Interpersonal Relations*, Wiley, New York.

Hortaçsu, N. (2007). Family-Versus Couple-Initiated Marriages In Turkey: Similarities And Differences Over The Family Life Cycle. *Asian Journal of Social Psychology*, 10, 103-116.

Gençtan, E. (1990). *Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar* (3. baskı). Ankara: Maya Yayınevi.

Hovardaoglu, S. (1996). Sosyal Mücadele: Evlilikle İlgili Değerlendirmelere Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11 (36), 12-24.

Huston, T.L. ve Geiss, G. (1983). In what ways do gender related attributes and belief effect marriage? *Journal of Social Issues*, 49(3), 87-106.

Huston, T. L., Power. Kelley, H.H., Berscheid, E., Christensen, A., Harvey, J. H., Huston, T. L., Levinger, G., McClintock, E., Peplau, L. A. ve Peterson, D. R. (1983). (Eds.), *Close Relationships* içinde (s: 169–219). New York, NY: W. H. Freeman.

Karasar, N. (1991). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 4. Basım. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.

Kışlak-Tutarel, Ş. (1995). *Cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arası ilişkiler üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kışlak-Tutarel, Ş. (1997). Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12 (40), 55-64.

Kışlak-Tutarel, Ş. (1999). İlişkilerde yükleme ölçeğinin (İYÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 7 (3), 193-199.

Kıslak-Tutarel, Ş. ve Çavuşoğlu, S. (2006). Evlilik uyumu, bağlanmabiçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Aile veToplum Dergisi*, yıl:8, cilt:3, sayı:9, s.61-68.

Kolb, T. M. ve Straus, M. A. (1974). Marital power and marital happiness inrelation to problem-solving ability. *Journal of Marriage and the Family*,756-766.

Madden, M. E. ve Janoff-Bulman, R..(1981). Blame, control, and maritalatisfaction: Wives' attributions for conflict in marriage. *Journal ofMarriage and Family*, 43, 663-673.

Miller, T.M. ve ark. (2005). The Impact of Spesific Support-Focused Marital TherapyInterventions on Marital Satisfaction and Related Variables. *Unpublished Doctoral Dissertation*. George Mason University, Fairfax.

Nazlı, S. (2001). *Aile Danışmanlığı*. (2. baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Ovalı, H. (2010). *Farklı Coğrafi Bölgelerde Yaşayan Bireylerin Evlilik Çatışmalarının Çeşitli Demografik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özen, A. (2006). *Value Similarities Of Wives And Husbands And Conflict Resolution Styles Of Spouses As Predictors Of Marital Adjustment*. Yüksek Lisans Tezi. ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*, Ankara: Pdrem Yayınları.

Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara: Psikolojik Danışma Rehberlik Eğitim Merkezi Yayını.

Özüğurlu, K. (1985). *Evlilik Raporu*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, (67. Basım).

Polat, D.(2006). *Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Rollins, B. C. ve Bahr, S. J. (1976). A theory of power relationships in marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 38(4), 619-627.

Sekaran, U. (1983). How husbands and wives in dual-carrier families perceive their family and work worlds. *Journal of Vocational Behavior*, 22, 288- 302.

Solmuş, T. (Ed.). (2011). *Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Solmuş, T. (2008). *Bağlanma ve Aşkın İki Yüzü*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Şendil, G. ve Kızıldağ, Ö. (2005). *Evlilik Çatışması ve Çocuk*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Synder, D.K. (1986). *Marital Satisfaction Inventory, Revised (MSI.R)* Manual Published by Western Psychological Services, Los Angeles.

Şendil, G. (1999). *Çocukların anne babanın evlilik çatışmasını algılayışı*, Yayınlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şirvanlı Özen, D. (1998). *Eşler arası çatışma ve boşanmanın farklı yaş ve cinsiyetteki çocukların davranış ve uyum problemleri ile algıladıkları sosyal destek üzerindeki rolü*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Taysi, E.(2007). *İkili ilişkilerde bağışlama: İlişki kalitesi ve yüklemelerin rolü*.Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. Aile Yapısı Araştırması (2006). ss. 29. Evlilik. WEB: <http://www.aile.gov.tr/tr/?Sayfa=Detay&Id=2006122862127>

Tezer, E. (1986). *Evli eşler arasındaki çatışma davranışları: algılama ve doyum*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tezer, E. (1994). Evli eşler arasındaki çatışmalar ile çeşitli demografik değişkenlerin evlilik doyumuna etkisi: kadının bir işte çalıştığı ve çalışmadığı eşler üzerinde bir araştırma. *3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 2 (3), 209-217.

Thibaut, J.W. ve Kelley, H.H. (1959). *Social psychology of groups*. New York Willey.

Thompson, J.S. ve Snyder, D.K. (1986). Attribution theory in intimate relationships: a methodological review. *The American Journal of Family Therapy*, 14 (2), 123-138.

Topham, B., Larson, J. H. ve Holman, T.B. (2005). Premarital Predictors of Marital Quality and Stability. *Family Relation* 2005, 43, 228-237.

Tümer, B.A.(1998). *Evli çiftlerde gözlenebilen çatışma odakları ve iletişim sorunları*.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Türkiye İstatistik Kurumu, (2013). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri*. Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16051>, Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu, (2013). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri.

Türk Dil Kurumu, 31 Mayıs 2013 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid= TDK.GTS.51a85c91cde6d1.86067166 adresinden alınmıştır.

Uğurlu, O.(2003). *Evli çiftlerde cinsiyet ayrımına ilişkin tutumlar, çatışma yönetimi ve evlilik uyumu arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yükseköğretim Kurulu, Ulusal Tez Merkezi, www.yok.gov.tr (14.08.2015).

8. EKLER

Ek - 1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu çalışmanın amacı eşler arası ilişkiler hakkında bilgi edinmek ve bilimsel veri toplamaktır. Bu araştırma Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile ve Evlilik Psikolojisi Yüksek Lisans Programı'nda Rabia ÖZTÜRK' ün yüksek lisans tez çalışması olarak yürütülmektedir. Çalışmaya katılan herkese kişisel bilgi formunun yanında 3 tane anket verilmektedir. Sizden istenen bu soruları yanıtlarken sizin durumunuza en uygun ifadenin yanındaki () içine **X** koymanızdır. Bu anket formundan elde edilen cevaplar sadece bilimsel amaçlı kullanılacak ve **yanıtlarınız kesinlikle gizli tutulacaktır.**Anketlerdeki ifadelerle içtenlikle vereceğiniz yanıtlar oldukça önemlidir. **Bu yüzden hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.** Cevaplama işlemi bittikten sonra anketleri zarflara yerleştiriniz ve ağzınızı kapatınız. İçtenlikle verdiğiniz yanıtlar ve harcadığınız zaman için şimdiden teşekkür ederim.

Psikolog Rabia Öztürk rozturk@meliksah.edu.tr

- 1- **Yaşınız:**
- 2- **Cinsiyetiniz:** E () K ()
- 3- **Eğitim durumunuz:** () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora
- 4- **Gelir düzeyi olarak ailenizi nasıl görüyorsunuz?**
() Yüksek () Orta () Düşük
- 5- **Eşinizle ne kadar süredir evlisiniz?**
() 0-2 yıl

2-5 yıl

5-10 yıl

10-15 yıl

15 yıl ve üstü

6- Çocuğunuz var mı?

Evet ise sayı:

Hayır

7- Evlenme biçiminiz hangisine uymaktadır?

Görücü usulü ile

Anlaşarak, kendimiz karar vererek

Akraba evliliği

Kaçarak (kaçırarak)

Başlık parası ile

Ek - 2

EVLİLİK ÇATIŞMASI ÖLÇEĞİ

Bu anket evli eşler arasındaki anlaşmazlık konularını saptamak amacıyla hazırlanmıştır. Sizden istenen, ankette yer alan konuların herbiri için eşinizle aranızda bu konuda bir anlaşmazlık olup olmadığına karar vermeniz ve eşinizle aranızda böyle bir durum yok ise "böyle bir durum yok" seçeneğini, var ama bu durum aranızda gergilik yaratmıyor ise "var ama hiç gerginlik yaratmıyor" seçeneğini, var ve bu durum eşinizle aranızda gerginlik yaratıyor ise, ne sıklıkta gerginlik yarattığını "yılda 1-2 kez gerginlik yaratıyor", "ayda 1-2 kez gerginlik yaratıyor", "haftada 1-2 kez gerginlik yaratıyor" ve "günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor" seçeneklerinden sizin için en uygun olanına çarpı işareti (x) koyarak belirtmenizdir.

	Böyle bir durum yok	Var ama hiç gerginlik yaratmıyor	Yılda 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Ayda 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Haftada 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor
1) Bir yere giderken geç hazırlanma						
2) Buluşma saatlerine geç kalma						
3) Özel günleri (evlilik yıl dönümü v.b.) unutmama						
4) Giyim biçimine ve saç şekline karışma						
5) Verdiği sözü tutmama						
6) Yapılan bir işi veya davranışı beğendiğini söylememe						

7) İsteklere ve ihtiyaçlara karşı duyarsız olma ve aldırmama						
8) Sürekli olarak alaycı bir tonda konuşma ve alay etme						
9) Davranışları yönetmeye ve düzenlemeye çalışma						
10) Eşe hükmetmeye çalışma						
11) Kendi isteklerini hep ön plana çıkarma						
12) Tartışmalarda davranışlarını ve söylediklerini kontrol edememe						
13) Dövme, tartaklama, küfretme vb. girişimlerde bulunma						
14) Yakın ve sıcak davranmama						
15) Zor anlarda duygusal destek sağlamama						
16) Sigara içme						
17) Alkol kullanma						
18) Uyuşturucu kullanma						
19) Kumar oynama						
20) Farklı politik görüşü benimseme						

21) Dinsel inanç konularında anlaşamama						
22)Sadakatinden şüphe etme						
23)Birlikte sinema, tiyatro,arkadaş toplantısı gibi yerlere gitmeyi reddetme						
24) Temiz ve düzenli olmama						
25)Evde üstüne düşen görevleri yerine getirmeme						
26)Ufak tefek konuları bile abartarak sürekli olarak tartışma çıkarmaya çalışma						
27)Boş zamanları tek başına değerlendirmeyi isteme						
28)Evde başka şeyle ilgilenmeyip, sürekli kitap vb. şeyleri okuma, tv seyretme						
29) Anlatılan konuya ilgisiz kalma ve dinlememe						
30) Evlilik ilişkisinin aksayan yönlerini konuşamama						
31) Evlilik ilişkisinde yeterince açık ve dürüst olmama						
32) Sürekli olarak eşini olumsuz yönde eleştirme						
33) Aile mahremiyetinde kalması gereken olayları						

başkasına anlatma						
34) Toplantılarda, davetlerde vb. yerlerde karşı cinsten kişilerle fazla ilgilenme, sohbet etme						
35) Diğer kişilere daha ilgili ve sıcak davranma						
36) Kayınvalide-kayınpeder vb. yakınlar ile sık görüşme isteme						
37) Başka bir kişiyle eşi aldatma						
38) Çocuk sahibi olmayı istememe						
39) Çocukların okul hayatı ile ilgilenmeme						
40) Çocukların ihtiyaçları ile ilgilenmeme						
41) Çok sayıda çocuk sahibi olmayı isteme						
42) Çocuklarla herhangi bir konuyu tartışmama						
43) Çocuklara sevgi ve şefkat göstermeme						
44) Çocukları şımartma						
45) Çocuklara gerçekleştirilemeyecek sözler						

verme						
46) Kız veya erkek çocuk isteme						
47) Çocuklardan birini kayırma						
48) Çocukları dövme, tartaklama vb. girişimlerde bulunma						
49) İş hayatında eşinin kazandığı başarıyı kıskanma						
50) Eşinin işinde terfi edememesi						
51) İşe daha çok zaman ayırma						
52) Çok sık iş seyahatlerine çıkma						
53) İş problemlerini eve taşıma						
54) İş saatlerinin belli olmaması						
55) Paranın kullanımını elde tutma ve eşe para vermeme						
56) Fazla ya da gereksiz harcama yapmayı isteme						
57) Aşırı cimri olma						
58) Sürekli parasal sorunları dile getirme						
59) Düzenli gelire sahip						

olmama						
60) Kayınvalide-kayınpeder vb. akrabaların maddi destek alma veya verme						
61) Cinsel bilgisizlik ve yanlış bilgi sahibi olma						
62) Cinsel soğukluk, iktidarsızlık						
63) Cinsel ilişkiden zevk almama						
64) Çok sık cinsel ilişki isteği						
65) Çok az cinsel ilişki isteği						
66) Farklı cinsel isteklerde bulunma						
67) Doğum kontrolü yöntemi konusunda anlaşamama						
68) Doğum kontrolü yöntemine dikkat etmeme						
69) Kısırlık						
70) Cinsel konularda konuşmadan kaçınma						

Ek - 3

ÇİFT GÜÇ ÖLÇEĞİ

Aşağıda yer alan ifadelere ne derece katıldığınızı belirtmek üzere "Kesinlikle Katılıyorum"="1", "Katılıyorum"="2", "Kararsızım"="3", "Katılmıyorum"="4", "Kesinlikle Katılmıyorum"="5" seçeneklerinden size en uygun olanını işaretleyiniz.

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1) Eşim fikirlerimi önemsememe eğilimindedir.	1	2	3	4	5
2) Eşim beni dinlemez.	1	2	3	4	5
3) Evliliğimle ilgili bir problem hakkında konuşmak istediğimde, eşim bunu sık sık reddeder	1	2	3	4	5
4) Eşim konuşmalarımızda üste çıkma eğilimindedir.	1	2	3	4	5
5) Bir konuda anlayamadığımızda, eşim bana karşı soğuk davranır.	1	2	3	4	5
6) Evlilik sorunları ile ilgili görüşlerimi eşime rahatça anlatabilirim.	1	2	3	4	5
7) Eşim, ailemizi etkileyecek kararlar alırken önce benimle konuşmaya yanaşmaz.	1	2	3	4	5
8) Eşim ve ben ortak bir çözüm üzerinde anlaşmıyınca kadar sorunlar üzerinde konuşuruz.	1	2	3	4	5
9) Parasal konularda son sözü söyleyen genellikle eşim olur.	1	2	3	4	5
10) Sanki eşim beni kontrol altına almaya çalışıyormuş gibi hissediyorum.	1	2	3	4	5
11) Çocuklar konusunda, son sözü söyleyen genellikle eşimdir.	1	2	3	4	5
12) Öyle görünüyor ki, evliliğimizde eşimin yaptıkları sık sık yanına kar kalırken, ben en küçük şeyin bile hesabını vermek zorunda kalıyorum.	1	2	3	4	5
13) Sanki eşimin isteklerini yapmaktan başka seçeneğim yokmuş gibi hissediyorum.	1	2	3	4	5
14) Eşim evliliğimizde benden daha etkilidir.	1	2	3	4	5
15) Evliliğimizde anlaşmazlıklar ortaya çıktığında genellikle eşimin dediği olur.	1	2	3	4	5

İLİŞKİLERDE YÜKLEME ÖLÇEĞİ

Bu ölçek eşinizin çeşitli davranışları hakkında bilgi toplamak için geliştirilmiştir. Ölçek eşinizin yapması muhtemel olan bazı davranışları içermektedir. Lütfen, önce eşinizin belirtilen her bir davranışı yapıyor olduğunu farz ediniz ve sonra bu davranış tanımlamasını izleyen ifadeleri okuyunuz. Her bir ifadenin ne kadar doğru veya yanlış olduğunu ifadenin altında yer alan ölçek üzerindeki rakamı işaretleyerek (X) belirtiniz ve lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.

EŞİNİZ SÖYLEDİĞİNİZ BİR ŞEYİ ELEŞTİRİYOR:

1. Eşimin bu davranışı kendi ile ilgili bir nedene bağlıydı.)Örn: kendi kişilik yapısı, içinde bulunduğu ruh hali)

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

2. Eşimin beni eleştirme nedeni muhtemelen değişmez.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

3. Eşimin beni eleştirme nedeni evliliğimizin diğer yönleri içinde geçerlidir.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

4. Eşim beni istemedenden değil, kasıtlı olarak eleştirdi.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

5. Eşimin bu davranışı bencilce nedenlerden kaynaklanmaktadır.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

6. Eşim beni eleştirdiği için suçlamayı hak etmiştir.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

7. Eşimin daha az zaman geçirme nedeni evliliğimizin diğer yönleri içinde geçerlidir.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

8. Eşim benimle daha az zaman geçirdiği için suçlanmayı hak etmiştir.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

9. Eşimin bu davranışı kendi ile ilgili bir nedene bağlıydı. (Örn: Kendi kişilik yapısı, içinde bulunduğu ruh hali)

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

10. Eşimin daha az zaman geçirme nedeni muhtemelen değişmez.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

11. Eşimin bu davranışı bencilce nedenlerden kaynaklanmaktadır.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

12. Eşim benimle istemeden değil, kasıtlı olarak daha az zaman geçirdi.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

EŞİNİZ SÖYLEDİĞİNİZ ŞEYE DİKKAT ETMİYOR:

13. Eşimin bu davranışı bencilce nedenlerden kaynaklanmaktadır.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

14. Eşimin söylediğim şeye dikkat etmeme nedeni evliliğimizin diğer yönleri içinde geçerlidir.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

15. Eşimin bu davranışı kendi ile ilgili bir nedene bağlıydı. (Örn: kendi kişilik yapısı, içinde bulunduğu ruh hali)

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

16. Eşim istemeden değil, kasıtlı olarak söylediğim şeye dikkat etmedi.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

17. Eşim söylediğim şeye dikkat etmediği için suçlanmayı hak etmiştir.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

18. Eşimin söylediği şeye dikkat etmeme nedeni muhtemelen değişmez.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

EŞİNİZ SOĞUK VE UZAK DAVRANIYOR:

19. Eşim bana istemeden değil kasıtlı olarak soğuk davrandı.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

20. Eşimin soğuk ve uzak davranma nedeni evliliğimizin diğer yönleri içinde geçerlidir.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

21. Eşim bana soğuk ve uzak davrandığı için suçlanmayı hak etmiştir.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

22. Eşimin bu davranışı bencilce nedenlerden kaynaklanmaktadır.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

23. Eşimin bu davranışı kendi ile ilgili bir nedene bağlıydı. (Örn: kendi kişilik yapısı, içinde bulunduğu ruh hali).

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

24. Eşimin soğuk ve uzak davranma nedeni muhtemelen değişmez.

(1) Tamamen Yanlış	(2) Yanlış	(3) Kısmen Yanlış	(4) Kısmen Doğru	(5) Doğru	(6) Tamamen Doğru
--------------------------	---------------	-------------------------	------------------------	--------------	-------------------------

Ek - 5

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Rabia ÖZTÜRK

e-posta: rozturk@meliksah.edu.tr

Yazışma Adresi: Melikşah Üniversitesi Rehberlik ve Danışma Merkezi
Talas/Kayseri

EĞİTİM

Melikşah Üniversitesi Aile ve Evlilik Psikolojisi Yüksek Lisans Prog. Şubat 2014

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölümü 2006-2010

YABANCI DİL: İngilizce

İŞ TECRÜBESİ

2010 Haziran-Ocak- Özel Reyhan Kreş, Ankara

2011 Mart-Ocak- Özel Mut Rehabilitasyon ve fizik Tedavi Merkezi, Mersin

2012-2013 Gülnar Devlet Hastanesi, Mersin

2013- halen- Melikşah Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Merkezi,
Kayseri